

7.1 STATISTICA DE BIBLIOTECĂ

Aspecte conceptuale și istorice
Statistica aplicată în biblioteci
Statistica de bibliotecă în lume
Statistica de bibliotecă în România
Criterii de aplicare a indicatorilor statistici
Etape în realizarea statisticilor
Standarde

7.1.1 ASPECTE CONCEPTUALE ȘI ISTORICE

7.1.1.1 Introducere

În primele decenii ale secolului XX, scriitorul englez Hilaire Belloc¹ făcea una dintre celebrele sale afirmații cu privire la statistică: „înainte ca blestemul statisticilor să se prăbușească peste omenire, duceam o viață fericită și inocentă, plină de veselie, bazată pe o rațiune sănătoasă”². De altfel, Belloc, unul dintre întemeietorii *distributismului*, nu a utilizat niciodată statistici pentru a-și demonstra propria teorie economică. Cu siguranță, aceste cuvinte exprimă trăirea – fie ea și de scurtă durată – a multor lucrători, funcționari și, desigur, bibliotecari, obișnuiți să „expire” date statistice odată cu fiecare raport de activitate întocmit.

Din secolul XIX și până astăzi, economia a suportat transformări profunde, determinate în principal de evoluția științelor matematice, fapt care a condus la utilizarea statisticilor în toate domeniile vieții. Practic, trăim în prezent în epoca anunțată de un contemporan al lui Belloc, H.G. Wells: „Gândirea statistică va fi într-o zi atât de necesară pentru a fi un cetățean eficient tot atât de mult ca abilitatea de a citi sau de a scrie”³, iar biblioteca, în mod particular, are nevoie de această abilitate de a-și demonstra, cu regularitate și precizie, necesitatea de a exista și funcționa, într-o lume dominată de alți agregatori ai informației.

În secolul XX, statistica a devenit un instrument auxiliar, dar indispensabil în gestionarea organizațiilor, în exercitarea controlului bugetar etc., fapt exprimat într-o manieră aproape dramatică de Onisifor Ghibu în introducerea la *Anuarul Statistic al României* din anul 1904: „statistica, care era privită odinioară ca un mijloc de a satisface o simplă curiozitate, a ajuns la o dezvoltare atât de mare, încât astăzi e generală părerea că fără statistică nu știm ce am fost, ce suntem și ce vom fi”⁷⁴.

Dezvoltarea informaticii, în secolul XXI, a permis punerea în practică a unor noi metode statistice, care să acopere uriașe tablouri de date. Odată cu nevoia de a corela date cât mai extinse, din punct de vedere geografic și conceptual, a venit și necesitatea de standardizare, pentru a asigura fiabilitatea, acuratețea și relevanța acestora.

7.1.1.2 Definiții. Terminologie. Tipuri de date specifice

Încă din 1924, P. G. Dedulescu, în manualul său de statistică, furniza o definiție care surprinde caracteristicile fundamentale ale statisticii: „Statistica este aceea care cu ajutorul numărării studiază faptele sau fenomenele de *masă*, adică acelea care nu se produc numai odată sau numai de câteva ori, ci se repetă de nenumărate ori, formând astfel o *masă* din acele fapte sau fenomene”⁷⁵.

Peste aproape un veac, statistica era definită ca „știința care studiază aspectele cantitative ale determinărilor calitative ale fenomenelor de *masă*, fenomene supuse acțiunii legilor statisticii ce se manifestă în condiții concrete, variabile în timp și spațiu”⁷⁶.

În funcție de modalitatea de culegere și de interpretare a datelor, statistica poate fi: *descriptivă* – analizează primar datele statistice (clasificări, reprezentări grafice, tendința principală, analiza dispersională) și *inferențială* – extinde rezultatele obținute prin cercetări parțiale, prin verificarea ipotezelor statistice, prin elementele de prognoză.

Metodele de observare statistică variază în funcție de: periodicitate (observări curente și periodice); volumul unităților statistice observate (cercetări exhaustive – de tip recensământ și cercetări selective – sondaje sau anchete statistice); modalitatea de declanșare a evenimentului (observări clasice și observări provocate – proiectarea experimentelor); modul de administrare (observări directe și observări indirecte – din surse publicate anterior: anuare, buletine, rapoarte etc.).

Termenii cu care operează statistica de bibliotecă sunt termeni specifici științei statisticii. Pentru o mai bună înțelegere a modului de a utiliza și de a

realiza acest tip de statistică este necesar să reamintim conceptele de bază cu care se operează. Acestea sunt următoarele:

Colectivitatea statistică - semnifică toate elementele/unități de analiză care pot fi investigate, spre exemplu, în biblioteconomie, vorbim de biblioteci, cărți, cititori, utilizatori, studenți.

Eșantionul - semnifică unitățile de analiză selectate, de exemplu, dacă o colectivitate este formată din utilizatori ai bibliotecilor universitare, eșantionul poate fi format din 2 000 de utilizatori selectați în mod corespunzător.

Variabila - semnifică o caracteristică sau proprietate a unei unități (sex, vârstă, număr de cărți împrumutate), care poate varia în eșantion sau în colectivitate. Variabilele pot fi discrete sau continue. Variabila discretă este acea variabilă în care valorile posibile sunt separate, de exemplu, numărul de cititori care împrumută dintr-o filială. Variabila continuă este variabila în care valoarea este continuă, de exemplu, unitățile bibliografice care alcătuiesc colecțiile. Întotdeauna se poate măsura un interval între valorile variabilelor.

Varianta - semnifică caracteristica dată la un moment dat variabilei. Este important să nu fie confundată valoarea cu frecvența - numărul de apariții. De exemplu, pentru variabila sex putem avea valoarea bărbat sau femeie și frecvența numărul de reprezentanți pentru fiecărui sex.

Frecvența - semnifică numărul de cazuri care au în comun o valoare particulară. Dacă luăm ca valoare 150 de studenți care împrumută, atunci, conform studiului, frecvența este de 150.

Constanta - semnifică o caracteristică în cadrul unui studiu care nu variază. De exemplu, dacă analizăm utilizatorii de bibliotecă care împrumută cărți, putem spune că o constantă a lor este că știu să citească.

Deși bibliotecile utilizează, în analiza activității lor, mare parte din aceste tipuri de statistică și de metode de observare, statistica descriptivă este cel mai des întâlnită.

Bibliotecile au cules date încă de la începuturile existenței lor, date pe care, de obicei, le-au prezentat sub formă de rapoarte anuale care cuprindeau numărul de angajați, de volume, de titluri împrumutate etc.

Statistica de bibliotecă a fost și rămâne principalul instrument de *evaluare* și de *promovare* a bibliotecilor.

Tipurile de date culese de biblioteci, ca și metodele de realizare și de interpretare a lor, au evoluat odată cu știința statisticii și cu diversificarea tipurilor de documente și a serviciilor oferite de biblioteci. Aceste date pot fi diferite în funcție de tipul de bibliotecă (de exemplu, anumite date sunt raportate doar de bibliotecile naționale). Efortul de uniformizare a datelor (din punct de vedere tipologic și conceptual), depus în ultimele patru decenii

și concretizat în *Standardul de statistică de bibliotecă ISO 2789*, a condus la o mai mare coerență și la o corelare a datelor la nivel național și internațional.

7.1.1.3 Statistica de bibliotecă în lume

Este dificil să vorbim despre statistica de bibliotecă înainte de secolul XIX. Bibliotecile nu erau foarte vizibile la nivelul societății. Adrien Balbi⁷, unul dintre puținii autori care se ocupă sistematic de acest subiect, în prima jumătate a secolului XIX, se miră că mulți autori vorbesc despre arta, filosofia, arhitectura, viața socială și publică de la Viena, dar niciunul despre „importanța numeroaselor biblioteci, a bogatelor colecții de istorie naturală, antichitate și tehnologie, care, sub acest aspect, asigură un loc aparte acestui oraș printre marile capitale ale Europei”⁸. Autorul constată, în urma cercetărilor întreprinse cu multă acuritate, că singurele date despre biblioteci care se pot transforma în cifre sunt cele privitoare la numărul de volume - numărul de volume pe domenii sau pe tip de documente (manuscrite, teze de doctorat, tipărituri).

Majoritatea bibliotecilor furnizau ca date statistice doar numărul de volume, ceea ce făcea irelevantă comparația destinată evaluării bibliotecilor din perspectiva valorii colecțiilor, iar „cititorul inteligent”, cum spune Balbi, va înțelege că nu se poate compara ceea ce nu este comparabil. Dacă adăugăm la aceste remarci modul în care au fost completate statisticile vremii de către un bibliotecar „puțin conștiincios, care împins de un amor propriu excesiv și sprijinindu-se pe calcule aproximative a exagerat evaluările”⁹, generând erori perpetuate de-a lungul anilor, ca și lipsa unei metodologii care a generat interpretări diferite pentru aceeași colecție, vom avea un tablou destul de apropiat de realitate cu privire la starea statisticii în urmă cu două secole. Precauțiile invocate de Balbi sunt destinate unei priviri contextuale asupra tabelelor comparative prezentate în mod extins (număr de volume pe tipuri de documente), în care multe rubrici au rămas fără date. Alte date statistice interesante se referă la numărul de articole înscrise în catalogul bibliotecii, la creșterea colecțiilor, la venituri, spații destinate lecturii (mărime), număr de volume pe tipuri de colecții (muzicale, numismatice etc.), dotări (rafturi) și personal; sunt comparate veniturile destinate achiziției de carte din mai multe biblioteci europene.

Preocupările lui Balbi pentru statistică comparată de bibliotecă se concretizează în mai multe tabele pe care le realizează de-a lungul timpului: tabel comparativ al principalelor biblioteci publice din Europa¹⁰ și al celor publice din Europa și din America¹¹. Putem caracteriza aceste încercări de

sinteză statistică drept viziune, având în vedere că, la nivel internațional, s-a pus problema unei statistici unitare pentru biblioteci la primul Congres Internațional de Statistică de la Bruxelles din 1853, revenind în atenția comunității internaționale abia peste 100 de ani.

Abia în secolul XX putem vorbi de statistici de bibliotecă organizate la nivel național și, din a doua jumătate a secolului, la nivel internațional. Astfel, statisticile naționale germane referitoare la bibliotecile universitare adună date încă din 1902, organizate pe categorii – la început 49, pentru ca în 1985 să ajungă la 448. Intervalul de timp nu justifică explozia datelor culese, astfel că în 1999 sistemul a fost revizuit, numărul de categorii fiind redus la 265; au fost eliminate, de asemenea, multe categorii și introduse altele noi referitoare la resursele electronice, conforme ISO 2789.

În SUA statistica la nivel național începe în jurul anului 1870 și cunoaște un parcurs similar celui la nivel internațional; de-abia la mijlocul secolului XX se pune problema standardizării datelor, iar în deceniul opt se introduce statistica în programa facultăților de specialitate.

În țările în curs de dezvoltare din Asia și Africa, statistica națională de bibliotecă este introdusă după 1930.

Ideea posibilității comparării bibliotecilor s-a aflat mereu în atenția specialiștilor. H. Lemaître, în articolul *Statistique des bibliothèques*, publicat în 1934 în *Bulletin de la société de statistique de Paris*, afirma: „Dacă am fi avut statistici mai complete, ar fi fost mult mai ușor să comparăm cifrele noastre cu cele din străinătate. [...] ar fi nevoie de unificarea statisticilor diferitelor țări ca să putem trage mai multe concluzii din acest lucru”¹².

Putem afirma că standardizarea activității de bibliotecă, desfășurată din ce în ce mai intens de la mijlocul secolului XX și până în zilele noastre, este rodul colaborării dintre IFLA și UNESCO, cu implicarea mai accentuată a Comitetelor de standardizare ISO în ultimele două decenii. Începând din 1950, UNESCO include, în programul său, problema statisticilor de bibliotecă, vizând: adunarea datelor în vederea stabilirii de serii statistice regulate pentru a fi publicate, precum și elaborarea unui proiect de standardizare a statisticilor naționale pentru a le face comparabile cu cele pe plan internațional.

În perioada 1963-1964, IFLA a solicitat implicarea UNESCO în crearea unui standard pentru statistica internațională de bibliotecă, recomandare însoțită de UNESCO și susținută de ISO. Au fost organizate două conferințe, la Haga, în mai 1966, și la Paris, în octombrie 1967, conferințe ale căror rezultate au fost descrise într-o monografie publicată în 1968¹³.

Din 1966, Secțiunea IFLA pentru Bibliotecile Publice demarează acțiunea de revizuire a standardelor pentru bibliotecile publice. Standardele

au fost documente de lucru la Conferințele IFLA de la Copenhaga (1969) și de la Moscova (1970). Standardele care urmau a fi stabilite se refereau la: stocul de carte, personalul bibliotecii și accesibilitate și servicii pentru utilizatori.

Pentru a continua dezvoltarea conceptelor discutate la reuniunile de la Haga și Paris, în mai 1970, UNESCO a organizat, la Paris, o conferință a experților guvernamentali în statistică de bibliotecă. La reuniune au participat bibliotecari cu experiență în statistică, fapt ce a facilitat realizarea obiectivelor propuse, printre care se afla și elaborarea unei recomandări, care a fost adoptată în unanimitate de cele 50 de state prezente și aprobată în cadrul Conferinței generale a UNESCO, din noiembrie 1970. Cu toate progresele realizate în domeniu, multe chestiuni legate de statistica de bibliotecă au rămas nesoluționate în acea perioadă.

Prezența lui Frank Schick, coordonatorul acțiunii IFLA/ISO de la Haga și de la Paris (1966, 1967), la conducerea Conferinței experților UNESCO de la Paris a facilitat conceperea planului elaborării unui *Manual pentru statistica internațională de bibliotecă (International Library Statistics Handbook)*, care să devină o lucrare de referință pentru statistica de bibliotecă, folosite la nivel de instituție și la nivel național și internațional, și care să demonstreze utilitatea statisticilor internaționale în formația academică de specialitate. Această din urmă temă rămâne de actualitate. Un studiu realizat de IFLA în 2002 a arătat că majoritatea școlilor de specialitate din Australia, Noua Zeelandă, Marea Britanie, Statele Unite ale Americii și Canada nu includ un curs, un modul sau o lecție despre statistica de bibliotecă, doar 20% furnizează noțiuni elementare și mai puțin de 10% noțiuni despre statistica descriptivă sau despre cea inferențială¹⁴.

Urmare a eforturilor concertate ale comunității bibliotecarilor, în 1974 apare primul standard internațional de statistică – ISO 2789, care avea să cunoască nu mai puțin de cinci ediții până în 2013.

Primul proiect la nivel internațional, respectiv european, *Libecon*, desfășurat în perioada 2000-2004, a fost finanțat de Comisia Europeană. Inițiat de Uniunea Europeană prin Comisia DG XIII, acest program a avut drept scop realizarea unei evidențe statistice a țărilor monitorizate – în 2001, numărul acestora era de 38 – pentru a analiza strategiile specifice la nivelul UE și pentru a crea o comunitate virtuală (*Webstat*) care să utilizeze statisticile de bibliotecă din țările europene.

Datele culese, alături de datele furnizate de UNESCO, au stat la baza studiului realizat de Teresa Hackett¹⁵, studiu care atrăgea atenția asupra numărului mic de date statistice și asupra naturii nesatisfăcătoare a acestora.

Între 2006-2008 s-a desfășurat un program de colaborare între Secțiunea IFLA de Evaluare și Statistică, Institutul de Statistică al UNESCO și Comitetul

ISO TC46/SC8, program care a avut drept scop, printre altele, revizuirea Recomandărilor UNESCO pentru statistică de bibliotecă din 1970 și discutarea adoptării de măsurători care să demonstreze impactul și beneficiile bibliotecilor și care să reflecte utilizarea resurselor electronice¹⁶. Procesul de optimizarea a statisticii de bibliotecă este o provocare continuă în contextual în care bibliotecile evoluează repede, iar procedurile de revizuire a documentelor care stau la baza acestei activități, la nivel internațional, sunt laborioase, necesitând multiple consultări și agrearea unor măsuri care să devină comune.

În ultimele două decenii, statistica a devenit din ce în ce mai importantă în susținerea bibliotecilor ca factor de dezvoltare durabilă la nivel local, național și internațional: „a pune bibliotecile pe agenda guvernărilor la nivel național și local este cheia pentru dezvoltarea durabilă nu numai a bibliotecilor, ci și a regiunilor și a țărilor”, afirma Claudia Lux, președinte IFLA 2007-2012, în pledoaria sa pentru punerea bibliotecii pe agenda politicianilor. Or, acești parteneri nu pot fi convinși de justetea investiției lor decât dând măsura impactului bibliotecii asupra societății, iar pentru a realiza acest lucru statistica este esențială. Proiectele de statistică realizate în această perioadă la nivel internațional au vizat tocmai crearea, dezvoltarea și implementarea, în sistemele naționale de biblioteci, a unor instrumente cu această utilitate.

7.1.1.4 Statistica de bibliotecă în România

Statistica în cultură, în general, și cea în biblioteci, în particular, nu a fost deloc prezentă în statisticile oficiale din teritoriile românești din sec. XVIII și până către a doua jumătate a sec. XIX. Primele publicații oficiale statistice sunt menționate de Dionisie P. Marțian, director al Biroului Statistic Permanent din Principatele Unite, pe care l-a înființat în 1859 cu sprijinul domnitorului Alexandru Ioan Cuza, în raportul prezentat la a cincea întrunire a Congresului internațional de statistică de la Berlin, în 1863, ca și de Grigore Bengescu, în raportul său cu ocazia celei de-a șasea întruniri a aceluiași congres, ținut la Florența, în 1867 – este vorba de analele statistice și economice, care au apărut anual, în perioada 1860-1865.

Grigore Vulturescu face prezentarea lucrărilor Congresului internațional de statistică ținut la Florența, în perioada 1 septembrie – 5 octombrie 1867¹⁷, congres în cadrul căruia, în cea de-a opta secțiune (Educația: Școlile de Belle arte. Arhitectura. Bibliotecile. Muzeele), sunt prezentate și bibliotecile. Au fost adaptate pentru fiecare dintre secțiuni „interogatoriile”, chestionarele statistice specifice. Autorul notează și un rezumat al discuțiilor pe marginea fiecărui chestionar. Se poate observa că datele solicitate sunt surprinzător de

actuale din punctul de vedere al aspectelor vizate: date cu caracter administrativ despre bibliotecă, despre colecțiile acesteia (număr, tipologie, domenii, dublete, achiziții), despre utilizarea bibliotecii (orar, regulamente pentru utilizatori, număr de împrumuturi, număr de utilizatori, numărul de lecturi publice), despre dimensiunea personalului bibliotecii (număr calculat în funcție de activități administrative și de specialitate, de gradul profesional, de condițiile de promovare), despre clădirea bibliotecii (date privind condițiile de păstrare a colecțiilor, modul de aranjare a acestora etc.)¹⁸. Din păcate, asemenea date statistice nu au fost culese niciodată de către bibliotecile românești.

În anul 1876, la inițiativa primarului Bucureștiului, colonel Manu, s-a înființat cel dintâi birou de statistică municipală. Ediția a treia a anuarului statistic al Bucureștiului, în vremea în care primar era Barbu Ștefănescu Delavrancea, conținea pentru prima oară date despre biblioteci. Ele nu sunt prezente însă decât în cadrul capitolului care furnizează datele din învățământul public și privat. Sunt inventariate numărul de titluri și numărul de volume pe diverse categorii: cărți didactice, cărți literare, cărți științifice, cărți diverse, precum și totalul general al acestora. Subcapitolul care conține aceste date se numește *Materialul didactic și bibliotecile școlare secundare*. Sunt investigate aici liceele, seminarele teologice școlile normale, școlile profesionale, externatele, școlile de institutori¹⁹. În edițiile din 1904-1905 lipsesc cu desăvârșire datele statistice privitoare la biblioteci, instituții culturale și de învățământ. Acestea conțin numai date demografice, de „consumațiune”, și date privind criminalitatea – mult mai amănunțite. În această perioadă, primar era M.G. Cantacuzino. Nu există o introducere sau un cuvânt înainte care să explice alegerea respectivelor date statistice.

Bibliotecile figurează, în schimb, în statistica intitulată „*Situațiunea școlilor din comunele rurale în anul 1903*”, care, pe lângă numărul sălilor de clasă, al băncilor etc., consemnează numărul bibliotecilor școlare din cele 32 de județe²⁰. Capitolul 8 este rezervat instituțiilor culturale, iar aici putem găsi, în sfârșit, o statistică de bibliotecă, în cadrul celei de-a doua instituții culturale descrise statistic: Fundația Universitară „Carol I”. Astfel, în cadrul prezentării „*Stării Fundației la 1 aprilie al fiecărui an de la 1896 la 1904*”, sunt inventariate, pentru această perioadă, numărul volumelor din bibliotecă, numărul cititorilor, numărul volumelor consultate, cu precizarea că „în anii 1896, 1897, 1898 au fost trecute în numărul volumelor bibliotecii și diferitele broșuri care nu se aflau în uzul studenților, ci la arhivă, cum și numeroasele reviste ce apar periodic; așa se explică numărul mic de volume din anii următori”²¹. Nici în acest volum, la capitolul privind meseriile, nu figurează meseria de bibliotecar.

În numărul 11-12 din 1910 al *Buletinului Statistic al României*, publicat de Serviciul Statisticii Generale al Ministerului Agriculturii și al Domeniilor, este redată statistica pe domenii a titlurilor românești apărute în 1909, după datele furnizate de Biblioteca Academiei Române²².

Și în alte numere ale aceleiași publicații, apărute în perioada menționată și în anii imediat următori, întâlnim date statistice cu privire la cărți și biblioteci: în cadrul statisticii privind știutorii de carte din România²³ – situația învățământului primar rural și urban din Regatul Român pe anul 1914-1915, în raport cu 1910-1911²⁴.

Crearea României Mari, în anul 1918, impulsionează opțiunea pentru o statistică centralizată, consfințită prin decretul-lege numărul 122/1919, prin care se înființa *Direcțiunea generală a statisticii*, între ale cărei atribuții se afla și aceea „de a întreține, administra și mări biblioteca direcțiunii”²⁵. Informațiile cu caracter cultural – sau măcar intelectual – nu mai figurează printre datele strânse de această direcție și nici printre serviciile existente în cadrul ei. Reținem doar existența unui serviciu dedicat statisticii instrucțiunii publice. Această nouă organizare a funcționat doar până la data de 1 aprilie 1921, când, din lipsa unor proceduri și standarde de raportare care să reglementeze buna funcționare a procesului de strângere și de furnizare a datelor, pe cale bugetară, statistica s-a descentralizat din nou.

Înființarea Institutului de Statistică Generală a Statului, în 1925, precum și legea aferentă organizării lui încercau să rezolve aceste neajunsuri ale incoerenței statistice la nivel național. Prima dintre atribuții era „să stabilească normele după care au a se întocmi lucrările de statistică, dând directive pentru alcătuirea formularelor necesare la culegerea și prelucrarea datelor”²⁶. Potrivit articolului nouă din lege, pe lângă fiecare minister sau administrație publică autonomă trebuia să funcționeze câte un serviciu de statistică, cu personal propriu. În cadrul articolului cinci, litera *f*, se specifica faptul că una dintre atribuțiile Consiliului superior al statisticii generale era aceea de a da normele pentru publicațiile statistice, ca și pentru organizarea și utilizarea bibliotecii²⁷.

De asemenea, în *Regulamentul pentru Institutul de statistică generală* din 2 aprilie 1927, la art. 20 este precizat că Serviciul statistic al Ministerului Instrucției executa statistica medicală școlară și culturală: biblioteci, săli de lectură, muzee, conferințe, cursuri²⁸.

Între 1934 și 1938, au loc mai multe modificări care țin cont de aceeași pendulare între centralizare (nevoia de norme unice, de metode uniforme) și descentralizare (nu exista un sediu pentru o instituție de o asemenea anvergură; sistemul era complet nepregătit pentru a centraliza datele etc.)

Aceste dificultăți de organizare au condiționat și caracteristicile datelor specifice activităților bibliotecilor în această perioadă.

Odată cu instalarea regimului comunist, valențele de promovare ale statisticii ating cote maxime. Statistica devine un veritabil instrument de propagandă, în primul rând pentru aparatul de partid și, mai apoi, pentru bibliotecă însăși. Aceste considerente au constituit și resortul interesului deosebit acordat de autorități cifrelor și statisticii. Pe de-o parte, acesta a reprezentat un fapt pozitiv, în măsura în care el a condus la o minimă standardizare și la uniformizarea datelor la nivel național. Pe de altă parte însă, datele statistice erau deseori ajustate pentru a demonstra tezele regimului, fapt care le făcea, prin urmare, irelevante, nefolositoare.

În perioada 1948-1958, acțiunea de închegare a unui sistem statistic de raportare a activităților bibliotecilor decurge cu dificultate, în ciuda stăruințelor regimului. Acțiunea debutează în 1948 cu un chestionar trimis bibliotecilor căminelor culturale. Serviciul Bibliotecii din Direcțiunea Așezămintelor Culturale a Ministerului Artelor și Informațiilor a trimis, în cursul lunii septembrie 1948, tuturor căminelor culturale din țară, un *Chestionar relativ la situația și activitatea bibliotecilor sătești*. Chestionarul cuprindea trei rubrici: *Bibliotecă, Bibliotecar, Cititori*. În fiecare din aceste rubrici erau menționate: numele și adresa bibliotecii, localul, numărul de volume, conținutul cărților, epurarea cărților care aveau un conținut antidemocratic din bibliotecii, numărul cărților progresiste, modul de funcționare a bibliotecii, proiectele de dezvoltare a bibliotecii; numele și pregătirea bibliotecarului, existența registrului inventar sau a fișierului alfabetic, evidența cititorilor, metodele noi de popularizare a cărții, lecturile în grup, proiecte pentru o mai bună funcționare a bibliotecii în viitor; numărul populației comunelor respective, numărul celor ce frecventează biblioteca, categoriile de cititori, cărțile citite mai mult etc.²⁹ Printre altele, este introdus, cu acest prilej, un indicator de performanță – raportarea numărului populației la numărul de cititori.

Cu toate că datele solicitate aveau caracter statistic, autorii, anonimi de altfel, afirmă contrariul și își exprimă dezamăgirea pentru răspunsurile primite: "Prin trimiterea acestui chestionar nu s-a urmărit o situație statistică și de aceea nu se pot extrage multe date din răspunsuri laconice"³⁰. Este deplâns dezinteresul pentru completarea lui și sunt analizate răspunsurile primite, făcându-se exemplificări menite să-i îndrume pe cei care nu au răspuns încă. Desigur, dacă citim acest chestionar într-un registru mai bine adaptat contextului istoric în care a fost realizat și aplicat, putem să tragem concluzia că, într-adevăr, scopul lui nu era unul statistic, speculând faptul că o opinie exprimată de un cititor despre o carte îl putea trimite pe acesta direct

la închisoare, lucru pe care îl puteau provoca inclusiv cărțile cel mai des citite, care erau necorespunzătoare, în opinia cenzurii etc.

În 1949 are loc inventarierea instituțiilor de cultură și artă, avându-se în vedere numărul, repartitia teritorială, componența, dotarea, încadrarea cu personal și activitatea instituțiilor de cultură și artă pe întreg cuprinsul Republicii Populare Române. Datele cerute prin inventariere erau necesare pentru întocmirea *Planului Central de durată*, care avea să contribuie la „ridicarea nivelului cultural al maselor populare”.

„Inventarierea bibliotecilor este cu atât mai necesară cu cât aceste unități reprezintă un mijloc deosebit de important în răspândirea culturii progresiste în masele populare. Înregistrarea exactă a întregii rețele de biblioteci de pe cuprinsul țării, cunoașterea numărului real de cărți cu care este dotată fiecare bibliotecă și a activității pe care o desfășoară – constituie elemente esențiale în vederea întocmirii Planului Cultural”³¹.

Statisticile prezentate periodic – în general, trimestrial – în anul 1949, pe care le-am urmărit în cadrul publicației *Călăuza bibliotecarului*, conțin date despre numărul de biblioteci, numărul de volume, numărul de cititori și numărul de cărți citite din bibliotecile căminelor culturale³².

Sunt prezentate date statistice trimestriale cu privire la bibliotecile căminelor culturale nou-înființate, dotarea lor cu cărți. Cifrele sunt de-a dreptul impresionante și constituie un bun exemplu despre cum nu trebuie utilizată statistica, spre exemplu, în luna decembrie, s-au citit 101 055 cărți, în martie, 318 616; în aceleași luni, au fost 95 101 cititori în decembrie, iar în luna martie, 318 616. Aceste date ar trebuie trecute, pe bună dreptate, între ghilimele³³. Formidabila fabulație este întrecută doar de cifrele furnizate cu privire la numărul participanților la șezători: în luna decembrie 1948 numărul se ridică la 906 672, iar în martie 1949 – la 3 208 055³⁴!

În cursul lunii decembrie 1950, Direcția Bibliotecii din Comitetul pentru Așezămintele Culturale a trimis bibliotecilor de toate categoriile formulare care cuprindeau un chestionar privind date despre personalul bibliotecii, pregătirea și calificarea lui, orele de funcționare, fondul de cărți, numărul de cititori, cititul în colectiv etc. În felul acesta, se trasa pentru prima oară bibliotecilor românești sarcina concretă de a urmări, a întreține și a totaliza o evidență statistică privind activitatea lor³⁵.

În anii care urmează, singura publicație de specialitate la nivel național cuprindea din ce în ce mai puține articole cu date statistice: majoritatea erau articole de propagandă, metodologii și lecturi de propagandă. Articolele despre statistică sunt sporadice și neuniforme: numărul de biblioteci de la gospodăriile agricole de stat și de la SMT-uri, precum și colecțiile lor³⁶; date statistice

despre BCU Iași, Biblioteca Institutului Medico-Farmaceutic, biblioteca Institutului agronomic, bibliotecile seminarelor teologice, Biblioteca Filialei Academiei³⁷, date statistice nedetaliatate cu privire la bibliotecile regionale și raionale³⁸.

În anii 1954-1955, în revista *Propaganda* apăreau o serie de articole privitoare la statistica de bibliotecă, articole care atestă evoluția activității statistice în biblioteci. Erau prezentate date statistice comparative de la Biblioteca Academiei Române – 1901, 1938, 1948, 1953 și cele oferite în lucrările editate de serviciul de documentare al BCU Cluj³⁹, date statistice privitoare la numărul de biblioteci – pe tipuri –, numărul de cititori, numărul de volume, numărul manifestărilor de masă din regiunea Suceava⁴⁰, date statistice relativ detaliate despre bibliotecile din sistemul de biblioteci școlare, care erau tratate ca un sistem⁴¹, despre instrumentele de evidență statistică a cititorilor (registrul cititorilor; fișa cititorului; caietul de evidență zilnică a activității)⁴². Caietul de evidență cuprindea trei părți: evidența cititorilor și a frecvenței – numărul de înscriși până la începutul lunii, zilele lunii, totalul cititorilor (pe meserii), frecvența zilnică; evidența cărților, broșurilor și revistelor eliberate în cursul lunii; evidența manifestărilor de masă cu cititorii.

În perioada 1955-1965, *Anuarul statistic al R.P.R* reprezenta principala sursă sintetică pentru datele statistice de bibliotecă. Între 1955-1959, capitolul XI al anuarului cuprinde, printre altele, date despre biblioteci în anii 1949-1956: număr de unități și număr de volume pe tipuri de biblioteci – centrale (naționale), universitare, speciale (documentare), școlare, publice; număr de cititori (înscriși) – în mii; numărul cărților eliberate – în mii pagini.

Datele erau obținute, cu excepția anului 1938, din dările de seamă statistice. În observațiile metodologice se preciza faptul că numărul de volume din biblioteci includea cărțile, broșurile și colecțiile de ziare și reviste.

În perioada 1955-1959 erau păstrate aceleași capitole și aceleași tipuri de date⁴³. Interesant de observat că, în toată această perioadă, era păstrat anul 1938 pentru primul capitol, iar în următoarele capitole raportarea se făcea pentru anii 1955, 1956, 1957, 1958.

Cărțile și broșurile tipărite în anii 1955-1958 și intrate în Depozitul legal sunt prezentate separat, conform CZU, ca activitate ce nu ține de biblioteci, ci de producția editorială.

Aceste date sunt prezente, într-un alt format, inclusiv în raportul despre statistica de bibliotecă realizat de UNESCO în 1959⁴⁴. Este prezentat astfel numărul bibliotecilor, pe tipuri de biblioteci (naționale, universitare, școlare, specializate, publice) în două tabele, unul care urmărește numărul bibliotecilor pentru perioada 1951-1956, altul care furnizează date despre numărul de

biblioteci, despre volumele, cititorii și împrumuturile în anii 1955-1956. În cel de-al doilea tabel, datele cu privire la tipurile de biblioteci sunt mai detaliate: cele școlare sunt defalcate pe biblioteci din învățământul general, pedagogic și din școli profesionale și tehnice, cele specializate sunt instituționale și din întreprinderi, cele publice sunt regionale, populare – județene și municipale, sătești, de cămin cultural și de casă de lectură, ale „colțurilor roșii” din Cooperative Agricole de Producție, sindicale, ale cooperativelor meșteșugărești. Sursa informațiilor era răspunsul la Chestionarul statistic UNESCO referitor la biblioteci și *Anuarul statistic al Republicii Populare Române*, ediția 1957.

Începând cu 1963, pe lângă datele anilor precedenți, apare un nou raport statistic: *Gruparea bibliotecilor după numărul de volume existente la sfârșitul anului 1962*, pe tipuri de biblioteci: republicane, ale instituțiilor de învățământ superior, documentare, școlare (școli de cultură generală și pedagogice, școli tehnice și profesionale), publice (regionale, raionale, populare și orășenești, comunale, sătești, sindicale, aparținând cooperativelor meșteșugărești). Clasificarea se realizează după următoarele criterii: până în 500 de volume, între 500 și 1 000 de volume, 1 001-1 500 de volume, 1 501-2 000 de volume, 2 001-3 000 de volume, 3 001-5 000 de volume, 5 001-10 000 de volume, 10 001 – 20 000 de volume, 20 001-50 000 de volume, peste 50 000 de volume.

Direcțiile de statistică ale diverselor regiuni realizau statistici pentru zonele respective. Un exemplu îl constituie *Anuarul statistic al Regiunii Autonome Maghiare*⁴⁵ – numărul și activitatea bibliotecilor în anul 1958. Erau prezentate statistici pe tipuri de biblioteci din regiunea respectivă – universitare, speciale, școlare, publice, cu următoarele date numărate la sfârșitul anului: numărul bibliotecilor, numărul volumelor, numărul cititorilor, numărul cărților eliberate. De asemenea, exista și o statistică, pe regiuni, privind numărul bibliotecilor publice – total biblioteci, din care: raionale, sătești, aparținând cămine culturale, și case de citit sau „colțuri roșii” din gospodăriile agricole colective, sindicale, aparținând cooperativelor meșteșugărești.

O analiză pertinentă a activității statistice a bibliotecilor românești din ultimele decenii ale regimului comunist o putem obține urmărind receptarea subiectului în literatura de specialitate. Astfel, în cei aproape douăzeci de ani de existență, 1975-1993, publicația ieșeană *Biblioteca publică, prezență activă în acțiunea politică și cultural-educativă de masă*⁴⁶ a găzduit o serie de articole și de studii referitoare la diverse aspecte ale metodelor și cercetărilor statistice. Cu precădere în perioada 1976-1981, apar aici mai multe studii, interpretarea unor anchete pe această temă etc. Multe dintre ele sunt orientate către utilizatori: analiza modului în care colecțiile bibliotecilor din județ satisfac nevoile utilizatorilor, interesele de lectură și motivația acestora

pentru utilizarea bibliotecii, sfera de influență a bibliotecii Casei de Cultură a Sindicatelor din Iași. Altele se preocupă de indicatorii de bibliotecă realizați în cursul anului 1978 de bibliotecile comunale sau de lectura publică în bibliotecile satești din perioada interbelică.

Putem afirma că perioada comunistă a fost, pentru statistica de bibliotecă, o perioadă înfloritoare. Din păcate, în mare măsură, „datele reprezentau o prioritate pentru controlul din exterior, și nu un mijloc de comunicare internă pentru fundamentarea deciziilor sau proiectelor de viitor”⁴⁷.

Tocmai această situație (la care s-a adăugat lipsa de instruire specifică) a produs, în primii ani de după 1990, o oarecare adversitate și o neglijență în culegerea datelor statistice din bibliotecă. Din fericire însă, colaborarea intensă a bibliotecilor românești cu bibliotecile din alte țări, cu forurile de specialitate internaționale (IFLA, EBLIDA, CENL, ALA etc.) au reconectat specialiștii români la evoluțiile manifestate în acest domeniu pe plan mondial. Vectorul total al acțiunilor, la nivel internațional și, mai apoi, la nivel local, a fost standardizarea statisticii de bibliotecă.

În anii 1991-1998, au fost realizate mai multe studii și cercetări statistice: evaluarea bazei de date a Bibliotecii Centrale Universitare din București (studiu cantitativ), cercetări privind indicii de productivitate, densitate și impact al periodicelor științifice și tehnice, în vederea abonării și achiziției (studiu realizat de Institutul Național de Informare și Documentare), lucrări de cercetare realizate pe colecții de bibliotecile universitare, lucrări de cercetare centrate pe beneficiari (Biblioteca Academiei de Studii Economice din București, Biblioteca Națională Pedagogică etc.)⁴⁸.

Tot în această perioadă Institutul Național de Statistică a creat primul sistem național complex de colectare a datelor pentru activitatea bibliotecilor, selectate pe baza standardului ISO 2789, concretizat în formularul statistic CULT 1, Comisia Națională a Bibliotecilor contribuind activ la definirea datelor specifice solicitate.

Perioada 1998-2002 a fost marcată de transformări benefice în ceea ce privește statistica de bibliotecă, modul de colectare și de comunicare a datelor, dezvoltarea indicatorilor de performanță și utilizarea lor în evaluare, promovarea unei terminologii unitare, în crearea unui sistem care să permită comparațiile.

În ultimele două decenii, Doina Popa s-a implicat constant și activ în statistica de bibliotecă, reușind să coordoneze cu succes, la nivel național, programe de statistică de anvergură. Această etapă se caracterizează prin activități susținute de colectare și de comunicare a datelor statistice (unele dintre ele în sistem automatizat) și prin existența unor structuri cu preocupări

constante privind adaptarea statisticii de bibliotecă la schimbările apărute în biblioteci: comisiile de statistică din cadrul asociațiilor de profil și din cadrul Comisiei Naționale a Bibliotecilor⁴⁹. Din 1998, România a participat la Proiectul European LibEcon 2000 (*Library Economics in Europe*) pentru statistica de bibliotecă, fapt ce a favorizat adoptarea și utilizarea standardelor de statistică de bibliotecă: ISO 2789 și ISO 11620 pentru Măsurători și Indicatori de Performanță, astfel încât datele și informațiile statistice au devenit din ce în ce mai importante în managementul de bibliotecă. Acest proiect a răspuns necesității uniformizării și standardizării datelor statistice din bibliotecile românești prin participarea celor șase tipuri de biblioteci (națională, academice, universitare, specializate, publice și școlare).

De altfel, la nivel național, au existat două programe de statistică de bibliotecă, care au marcat o cotitură în domeniu: Proiectul European LibEcon2000 și Programul Național PROBIP 2000 (Performanțe Românești în Bibliotecile Publice), inițiat de ANBPR și susținut de Ministerul Culturii. Ultimul dintre ele a soluționat o problemă extrem de importantă: evaluarea activității de bibliotecă cu instrumente specifice. La acest program au aderat și biblioteci universitare.

Programul a avut drept rezultat monitorizarea activității de bibliotecă, stabilirea datelor statistice care trebuie colectate - indiferent de metoda de colectare, manual sau în sistem automatizat - , analiza direcțiilor de dezvoltare a bibliotecilor. Cele mai importante rezultate ale acestui program au fost impunerea celor două standarde internaționale care au stat la baza dezvoltării acestuia: ISO 2789 – pentru statistica de bibliotecă, și ISO 11620 – pentru indicatori de performanță în biblioteci, și asimilarea unui nou model de statistică națională prin influența directă pe care a exercitat-o în alcătuirea formularului de statistică CULT 1, din punctul de vedere al datelor culese și al metodologiei de completare. Toate acestea au contribuit, de asemenea, la o mai mare fiabilitate a datelor specifice și la o mai mare coerență în culegerea, prelucrarea, analiza și interpretarea datelor statistice elaborate la nivelul bibliotecilor.

Colectarea datelor statistice se realizează, în prezent, la nivel național, cu ajutorul formularului statistic *CULT 1. Activitatea bibliotecilor*, sub egida Institutului Național de Statistică, și prin formularul *RSA. Raport statistic anual* – creat pe baza ISO 2789 și ISO 11620 de către comisiile de specialitate ale celor două asociații profesionale și utilizat, cu precădere, de bibliotecile publice.

Formularul statistic CULT 1 continuă să fie principala sursă de colectare a datelor la nivel național. El a fost modificat odată cu schimbările aduse de tehnologie, pe de o parte, și de o nouă abordare a rolului bibliotecii în comunitate, pe de altă parte. Biblioteca Națională a României a făcut – în colaborare cu cele două asociații naționale de profil (ABR și ANBPR) –

propuneri menite să armonizeze datele statistice naționale cu standardul internațional de statistică de bibliotecă, ISO 2789, odată cu actualizările succesive ale acestuia.

7.1.2 STATISTICA APLICATĂ ÎN BIBLIOTECI

7.1.2.1 Scop. Utilizare

Într-un mod foarte simplu spus, scopul unei statistici de bibliotecă se poate rezuma la: *cineva* (bibliotecari, cercetători, manageri, public larg etc.), *unde* (din bibliotecă sau din afara ei), *vrea să știe anumite lucruri* (despre activitatea bibliotecii). Grupurile celor vizați de datele statistice sunt formate din: utilizatori actuali și potențiali, instituții finanțatoare și alți decidenți (inclusiv politici), sponsori și donatori, public larg, mass media, conducerea și personalul bibliotecii. Percepția acestor grupuri e diferită în ceea ce privește aceste date, fapt ce determină, într-o bună măsură, personalizarea prezentării lor.

La nivel internațional, statisticile de bibliotecă au fost tot timpul o modalitate argumentată prin care bibliotecile și-au demonstrat și susținut activitatea. Odată cu presiunile economice și constrângerile din anii 1970-1980, ele au căpătat o importanță decisivă în *managementul bibliotecii*, management care trebuia fundamentat pe o mai mare obiectivitate a evaluării factorilor de influență, în detrimentul unuia simplu, bazat pe experiența subiectivă și pe bunul simț al managerului. Utilizarea statisticii ca instrument managerial pentru stabilirea de strategii de dezvoltare și pentru justa repartizare a sarcinilor este o practică curentă astăzi în managementul organizațiilor de informare și documentare.

Statistica joacă un rol important în *stabilirea misiunii și a direcțiilor de dezvoltare* pentru orice tip de bibliotecă. De vreme ce biblioteca nu poate oferi totul pentru toți utilizatorii, trebuie să existe o selecție și o ierarhizare a serviciilor și colecțiilor oferite din perspectiva priorităților, iar rapoartele statistice au un rol-cheie în acest proces. Ca în orice analiză cantitativă, datele vor fi mai credibile dacă vor fi susținute de evaluări calitative rezultate din sondaje, anchete și focus-grupuri privind utilizatorii.

Alocarea resurselor este un alt câmp de influență pentru statistici. Angajații – și, uneori, beneficiarii serviciilor de bibliotecă – știu că serviciile „gratuite” oferite de bibliotecă presupun un cost. Deși serviciile de bibliotecă și tipurile de documente deținute s-au diversificat, bugetele bibliotecilor s-au

micșorat și personalul a scăzut odată cu fiecare criză economică, fără a se mai reveni vreodată la cifrele anterioare. Dacă adăugăm la acest context și concurența de pe piața informațională, înțelegem că utilizarea inteligentă a metodelor de colectare, interpretare și prezentare a datelor statistice este vitală nu numai pentru susținerea bibliotecilor înaintea finanțatorilor lor, dar și pentru asociațiile profesionale care vor să influențeze procesele de decizie la nivelul politicilor specifice naționale sau internaționale. Statisticile pot fi un instrument eficient de convingere a autorităților cu privire la cererea existentă pentru anumite servicii și la necesitatea dezvoltării acestora⁵⁰.

Odată cu standardizarea la nivel internațional a statisticilor de bibliotecă (a se vedea edițiile succesive revizuite ale ISO 2789, privitoare la statistica de bibliotecă), s-a creat posibilitatea realizării de *analize comparative* ale acestora. Prezentarea statisticilor unei biblioteci în comparație cu ale altor biblioteci cu misiune similară e relevantă în context local, regional sau național. De asemenea, managementul calității totale, popularizat în ultimii ani inclusiv în domeniul biblioteconomic, consideră conceptul de analiză comparativă o componentă importantă în evaluarea unei organizații.

Nu în ultimul rând, statisticile pot fi un punct forte în *promovarea* și în *realizarea de campanii publicitare* privind bibliotecile. Este o altă cale prin care biblioteca demonstrează comunității și autorităților importanța sa. Chiar și statisticile negative pot fi utilizate în acest context, pentru a atrage atenția asupra unor deficiențe grave ale bibliotecii (lipsa unui sediu adecvat, recuperarea colecțiilor în urma unei catastrofe etc.).

7.1.2.2 Criterii de aplicare a indicatorilor de statistică

Pentru a fi relevante și, prin urmare, utilizabile, datele statistice trebuie, pe de o parte, să fie rezultatul unui demers cu un scop bine definit și, pe de altă parte, să fie de calitate. Pentru realizarea acestui obiectiv, în activitatea de colectare a datelor statistice este necesară respectarea următoarelor criterii:

- *pertinență* - datele trebuie să prezinte interes pentru aspectul măsurat și pentru managementul aplicat relativ la acest aspect;
- *actualitate* - datele trebuie puse la dispoziție înainte de a se perima;
- *exactitudine* - datele trebuie calculate corect, fără a comporta erori;
- *frecvență* - colectarea datelor este repetabilă, conform unui ciclu periodic, regulat, care permite măsurarea tendințelor;
- *cost* - colectarea datelor nu trebuie să presupună operațiuni costisitoare (de exemplu, la nivel național, există puține studii privind bibliotecile; în același timp, Institutul Național de Statistică solicită furnizorilor de

date crearea de mecanisme sectoriale sau la nivelul instituțiilor centrale, mecanisme care să interpreteze datele culese la nivel național, pe un anumit domeniu, tocmai din pricina costurilor mari pe care le presupun astfel de studii);

- *autenticitate* - datele sunt măsurate corect, există o corespondență exactă între datele înregistrate și mărimea obiectivă a acestora;
- *fiabilitate* - datele sunt stabile, fără a fi schimbate prea des, pentru a putea fi bine înțelese;
- *coerență* - indicatorii și răspunsurile individuale nu se contrazic;
- *economie* - este preferabil să fie reținut un număr minim de indicatori care permit o cât mai mare acoperire a unui subiect, întrucât acest lucru reduce încărcarea impusă prin colectarea constantă a datelor la nivel național;
- *independența* - indicatorii care măsoară aspecte diferite ale unui subiect nu trebuie să fie corelați între ei, în timpul măsurătorii, chiar dacă ei se pot raporta ulterior unii la ceilalți, în diferite moduri;
- *transparența* - sursele datelor și modul de calcul al indicatorilor trebuie să fie cât mai evidente pentru utilizatorul datelor statistice;
- *comparabilitate* - colectarea indicatorilor la nivel național și internațional creează posibilitatea realizării de analize complexe, datele putând fi astfel comparate între culturi și sisteme economice diferite.

Toate aceste criterii de definire și de utilizare a indicatorilor sunt luate în considerație și de documentele UNESCO dedicate acestor subiecte⁵¹.

7.1.2.3 Etape în realizarea statisticilor

Cercetarea statistică în bibliotecă se realizează, în cadrul unui program, în mai multe etape: observarea statistică sau culegerea datelor; prelucrarea datelor primare și obținerea indicatorilor; analiza și interpretarea rezultatelor prelucrării. Programul de observare statistică stabilește scopul demersului statistic, definește obiectul acesteia (colectivitatea cercetată), tipurile de date care trebuie reținute, modalitățile concrete de culegere a datelor sau tipul observării (un moment critic pentru datele care surprind un fenomen static; perioada de timp pentru observările de tip continuu), durata observării (în funcție de volumul datelor de observat, de consistența programului, de numărul de persoane implicate), locul și unitatea care raportează (unitate centrală sau filială), modul de organizare a centralizării datelor.

A. Culegerea datelor

Există două tipuri de date statistice care pot fi culese de bibliotecă: date cu privire la comunitatea în care biblioteca își desfășoară activitatea (educație, componență socială, populație) și date cu privire la activitatea bibliotecii (colecții, servicii, utilizatori, costuri etc.). Aceste două tipuri de date se corelează pentru o mai justă planificare a activității bibliotecilor.

La rândul lor, *sursele* pentru aceste date pot fi *externe* – pot exista organisme sau alți responsabili intelectuali care generează statistici despre comunitate (Ministerul Sănătății furnizează date despre grupurile de beneficiari cu nevoi speciale; Ministerul Educației – date despre numărul de copii înscriși în cadrul unei forme de învățământ; asociațiile profesionale de profil pot furniza date cu privire la starea bibliotecilor) sau *interne* – furnizate de bibliotecă (date financiare, de personal, formularul CULT 1. Activitatea bibliotecilor).

De asemenea, aceste date pot fi *cantitative* – privesc cantitatea, valorile numerice, măsurabile (mărimea colecțiilor, cheltuielile pentru achiziția acestora) sau *calitative* – constau în evaluarea calitativă a unei colecții (compararea cu o listă standard prestabilită sau cu fondurile documentare ale unei alte biblioteci). În cele mai multe biblioteci, măsurătorile cantitative fac obiectul activității statisticii de bibliotecă și, mai ales în cazul bibliotecilor mici (comunale și școlare), se adaptează nevoilor și caracteristicilor locale și mai puțin normelor naționale. În plus, anumite statistici pot fi dedicate unui scop anume, specific bibliotecii respective, într-un anumit moment de dezvoltare și pentru anumite aspecte.

Pentru culegerea datelor există mai multe metode: formularul statistic, numărarea simplă, studiu pe un anumit eșantion, chestionare și sondaje. După cum vom vedea, există cazuri când numărarea simplă este parte din metoda eșantionării, care, la rândul ei, este parte a culegerii de date pentru formular.

Formularul trebuie să conțină, pe lângă datele solicitate, norme metodologice și tehnice de completare, tipărite direct pe acesta. În acest context, claritatea definițiilor și a îndrumărilor de completare determină în mod direct calitatea datelor statistice și relevanța demersului. Există mai multe tipuri de formulare utilizate în bibliotecă, de la cele care țin de evidența unei activități sau a mai multora zilnice, lunare și trimestriale: CULT 1, RSA/RSU (*Anexele A, B, C*). Cele utilizate pentru evidența zilnică aferentă unei activități reprezintă sursele de completare pentru cele din urmă. Datele statistice consemnate în cele două documente trebuie să fie corelate de la începutul perioadei de urmărire statistică, pentru a asigura datele necesare și pentru a economisi timp. De exemplu, trebuie analizată oportunitatea colectării unor date care nu figurează

în chestionarul statistic anual CULT 1 (vezi *Anexa A*) sau în RSA (vezi *Anexa B*) și, în cazul în care se dovedesc irelevante sau consumatoare de timp, ele pot fi eliminate.

Eșantionul e folosit pentru acele date completate în chestionarul statistic anual care nu pot fi culese în mod direct, strângerea lor necesitând mult timp de realizare și o monitorizare neîncetată pentru garantarea exhaustivității numărării. E cazul numărului de referințe furnizate de bibliotecă la sediu sau prin telefon, precum și al numărului de participanți la diverse tipuri de manifestări cu intrare liberă organizate de bibliotecă. În vederea obținerii unor astfel de date, pentru numărarea referințelor sunt alese câteva săptămâni în perioade diferite ale unui an (considerate în baza unei observări empirice relevante, din perspectiva frecvenței utilizării serviciului) și sunt consemnate cu bastonașe solicitările, cifrele obținute fiind extrapolate, ca medie, pentru întreg anul. La fel, pentru evidența participanților la evenimente, se realizează o numărare a acestora pentru evenimentele mici, medii și mari și se realizează o medie raportată la numărul de evenimente.

Sondajele și chestionarele sunt folosite cel mai adesea în analiza nevoilor utilizatorilor. Ele pot utiliza date induse – de exemplu, analiza solicitărilor de referințe nesatisfăcute poate releva curențe ale colecțiilor sau blocaje la nivel de comunicare interdepartamentală –, dar și date reacționale sau interactive, atunci când utilizatorilor li se solicită punctul de vedere cu privire la un anumit aspect (de exemplu, desfășurarea unui *flashmob* în spațiile libere ale bibliotecii sau schimbarea destinației unui spațiu pentru public etc.). Chestionarele destinate nevoilor utilizatorilor furnizează o listă de răspunsuri prestabilite și solicită acestora marcarea preferințelor și ierarhizarea lor.

Și în cazul sondajelor putem folosi eșantionarea cu privire la numărul de persoane chestionate, la caracteristicile publicului-țintă sau la numărul de sondaje realizate. Cu cât eșantionarea este mai extinsă sub aceste aspecte, cu atât va oferi date mai relevante. Modalitatea de stabilire a grupului-țintă și întrebările alese pentru sondaj fac parte din metoda de eșantionare.

Spre deosebire de rapoartele statistice, care reprezintă o observare totală curentă, sondajul, ancheta și eșantionarea sunt metode de observare parțială. O metodă mai puțin folosită este monografia, utilizată pentru o caracterizare complexă a obiectului observării, ea incluzând analize ale evoluției acestuia, punctând elementele nou-apărute. Unul dintre reprezentanții prestigioși ai acestei metode a fost Dimitrie Gusti. În domeniul biblioteconomiei, putem lua în considerare, într-o oarecare măsură, ca reprezentative pentru metodă, lucrările monografice solide cu privire la istoria anumitor biblioteci⁵².

B. Prelucrarea datelor

Prelucrarea datelor constă în centralizarea, gruparea și reprezentarea în serii și tabele. Ea se realizează conform unui plan care are în vedere aspecte de natură metodologică și organizatorică. În funcție de amploarea datelor culese (nivel internațional, național, local, instituțional), procesul de prelucrare are un grad de complexitate și un timp de desfășurare diferite – programul național *PROBIP 2000* (Performanțe Românești în Bibliotecile Publice), desfășurat la nivelul sistemului național de biblioteci publice, a necesitat o amplă activitate de organizare în vederea prelucrării datelor, activitate îngreunată din cauza absenței unui program de statistică dedicat, prelucrarea realizându-se cu ajutorul procesorului de tabele Excel.

Dat fiind faptul că procesul de prelucrare și de culegere a datelor e, din punctul de vedere al eficienței, în mare măsură dependent de modalitatea de realizare a lor – automatizat sau manual –, bibliotecile au întâmpinat serioase dificultăți în cadrul acestui proces. În vreme ce culegerea datelor e parțial eficientizată prin folosirea sistemelor automatizate de bibliotecă, prelucrarea lor a rămas, până de curând, din cauza costului ridicat al programelor dedicate, în seama unor procesoare de tabele (Excel, LibreOffice-Calc etc.) nespecializate în statistică, procesoare a căror folosire presupune pierderi de date, punct unic de acces, actualizare greoaie etc. Trecerea la un sistem de statistică bazat pe tehnologii *open source* – care să permită accesări multiple și simultane, un grad mai mare de corectitudine a datelor, caracter flexibil și scalabil – s-a transformat dintr-un deziderat într-o necesitate.

Spre deosebire de cei care beneficiază de statistici generate automat, implicați în procesul de prelucrare, de exemplu, bibliotecarii nevoiți să-și realizeze statisticile manual – bibliotecarii de referințe –, au fost și cei mai preocupați de obținerea unui program *open source* dedicat statisticii de bibliotecă, după cum indică și analiza literaturii americane dedicate subiectului, făcută de Alexandria Payne, managerul primului proiect care a realizat un astfel de program pentru bibliotecile mici și mijlocii⁵³. Acest proiect, încheiat în anul 2014, pune pentru prima dată la dispoziția bibliotecilor un program – *StatBase*⁵⁴ – realizat cu resurse proprii de Newport News Public Library System (NNPLS), program ce-și propune să fie un instrument complex de gestionare a datelor care să permită cu ușurință și într-un mod scalabil adăugiri și modificări ale cadrului de funcționare actual. StatBase este o platformă bazată pe un framework Joomla. Conform NNPLS, evaluările în urma primului an de utilizare a StatBase estimează o reducere cu 50% a efortului dedicat statisticii de bibliotecă, reflectat în numărul de ore pentru efectuarea

acestei activități. Reducerea este datorată, între altele, accesului simultan și sistemului de gestiune a permisiunilor, expunerii compacte a datelor și eliminării în mare parte a corecturilor și redundanței în stocarea datelor.

Înainte de prelucrarea datelor, trebuie să fie asigurat, din punct de vedere cantitativ și calitativ, controlul acestora. Controlul cantitativ verifică completitudinea datelor: aceleași tipuri de date trebuie completate de toate unitățile centrale și de filiale, sau, în cazul CULT 1, de exemplu, de toate bibliotecile care sunt parte din program. Controlul calitativ vizează verificarea autenticității datelor, compararea unei biblioteci cu o bibliotecă similară din Sistemul Național de Biblioteci sau de oriunde din lume. Aceste aspecte, care țin de o verificare logică, sunt utilizate mai ales în detectarea erorilor sistemice. Verificarea aritmetică a calității presupune verificarea calculelor efectuate de raportori, aplicarea unor chei de control bazate pe relații de balanță. În prezent, aplicarea cheilor de control e făcută automatizat de sistemele electronice de statistică (de exemplu, softul Tempo al Institutului Național de Statistică din România). Scopul acestei verificări este certificarea autenticității datelor.

Controlul datelor are drept scop, în principal, înlăturarea erorilor de observare statistică, erori care pot fi de mai multe tipuri: cele care pot afecta semnificativ rezultatele cercetării – cauzate de incorectitudinea datelor; cele sistematice – generate de metodologia de culegere a datelor; confuzii cauzate de proasta înțelegere pe termen lung a terminologiei propuse; cele care afectează nesemnificativ cercetarea – întâmplătoare, produse din neatenție.

Un grăitor exemplu, în ceea ce privește erorile sistematice, este neînțelegerea terminologiei aferente documentelor electronice din biblioteci. Chiar și în cazul în care termenii sunt corect definiți, absența unui program de formare (concretizat în cursuri de specialitate în cadrul sistemului de formare continuă sau în module de statistică și de evaluare, în cadrul învățământului biblioteconomic) influențează negativ calitatea datelor. Atunci când se constată erori de observare, mai ales erori sistematice, se recomandă reluarea procesului, pentru a obține datele corecte. În cazul în care acest proces este prea costisitor, se recomandă eliminarea datelor eronate.

Prelucrarea primară a datelor constă în ordonarea lor și în formularea unor observații cu privire la activitățile cuantificate, ceea ce presupune centralizarea, organizarea pe grupe de date și reprezentarea acestora în mai multe formate: serii, tabele, grafice.

C. Analiza datelor

Analiza datelor este o etapă fără de care nu poate fi îndeplinit obiectivul programului statistic. Odată ce au fost prelucrate pe categorii, datele pot fi analizate utilizând statistica descriptivă, inferențială sau ambele tipuri. Așa cum aminteam la începutul acestui capitol, statistica descriptivă este cel mai adesea folosită în analiza datelor în domeniul bibliologiei și științei informării, implicând organizarea, prezentarea și sintetizarea datelor. De exemplu, un sondaj ne poate conduce la obținerea unor date legate de procentul de utilizare și de frecvența medie de utilizare a unui serviciu de bibliotecă sau a bibliotecii însăși de către respondenți.

Statistica inferențială încearcă să particularizeze datele luate dintr-un eșantion, asigurând astfel reprezentativitatea acestuia. Reprezentativitatea trebuie să țină cont de următoarele condiții, care îi vor asigura obiectivitatea:

- a) structura colectivității selectate este identică sau diferă cu cel mult 5% de colectivitatea generală și este aleasă pe principiul hazardului;
- b) eșantionul trebuie să fie suficient de mare astfel încât să poată cuprinde trăsăturile esențiale ale colectivității generale; numai în acest fel se pot obține indicatori cu un grad mare de stabilitate.

De exemplu, într-un eșantion se introduc utilizatori de toate vârstele ceea nu înseamnă că este reprezentată fiecare vârstă în parte întrucât utilizatorii sunt aleși aleatoriu; în consecință, datorită factorului aleatoriu, pot fi aleși utilizatori de orice vârstă.

Utilizând metodele statisticii descriptive (proporție, procent și raport) se obțin indicatori de evaluare, care pot fi folosiți în analiza statistică.

7.1.2.4 Standarde

Standardele pentru statistica de bibliotecă sunt instrumente destinate a defini metodele de colectare și de măsurare a datelor specifice. Statistica internațională de bibliotecă referitoare la evaluarea calitativă și cantitativă în biblioteci, aferentă Organizației Internaționale de Standardizare (ISO) se află în responsabilitatea grupului de lucru 2 al Comitetului 46 ISO (ISO Technical committee 46): *Informare și documentare*, Subcomitetul 8: *Calitate, statistică și evaluarea performanței*. Aceasta a elaborat, în colaborare cu IFLA, principalele standarde în domeniu: *ISO 2789: 2013: Information and documentation – International library statistics*; *ISO 11620: Informare și documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci*; *ISO/TR 28118: 2009, Information and documentation – Performance indicators for national libraries*; *ISO-TR*

11219:2012 *Qualitative conditions and basic statistics for library buildings*.
ISO - TR 14783:2013 *Statistics and quality issues for web archiving*.

Unul dintre principiile de care se ține seama în realizarea și revizuirea acestor standarde e corelarea lor unele cu celelalte. Astfel, printre obiectivele noi ale revizuirii în 2002 a standardului ISO 2789 s-a aflat și acela de a satisface cerințele standardului ISO 11620.

În ultima sa ediție, ISO 2789, precizează că *obiectivele statisticii de bibliotecă* au în vedere: monitorizarea rezultatelor obținute raportat la standarde și la date obținute de organizațiile similare; urmărirea tendințelor de-a lungul timpului, precum și a rezultatelor înnoirilor introduse; furnizarea unei baze pentru planificare, luarea deciziilor, îmbunătățirea calității serviciilor și *feedback-ul* referitor la rezultate; demonstrarea valorii serviciilor de bibliotecă oferite utilizatorilor existenți, inclusiv a valorii pentru cei potențiali; informarea organizațiilor, la nivel național sau local, în scopul obținerii sprijinului în finanțare; promovarea rolului bibliotecilor, atât în fața politicianilor, cât și a altor factori externi.

ISO 2789 este primul standard de statistică adoptat la nivel internațional, în 1974. El a avut, până în prezent, cinci ediții: 1974, 1991⁵⁵, 2003⁵⁶, 2006⁵⁷ și 2013⁵⁸, ultimul aflat în vigoare în prezent, și reprezintă nucleul în jurul căruia s-au dezvoltat în ultimii 20 de ani standardele de bibliotecă utilizate pentru evaluarea bibliotecii (indicatori de performanță, indicatori de performanță pentru bibliotecii naționale etc.). La rândul său a asimilat date care au fost necesare pentru dezvoltarea acestora, fapt ce se reflectă în cele trei ediții din ultimii zece ani. Necesitatea modificării standardului s-a datorat nu numai dezvoltării rapide a tipului de resurse și servicii de bibliotecă care au impus revizuirii rapide, cât mai ales, nevoii din ce în ce mai mari de a demonstra importanța bibliotecii în societate. Date care până acum zece ani nu erau monitorizate standardizat - *cooperare* (proiecte, cooperare pe termen lung), *depozite instituționale* (documente, utilizare), *promovarea serviciilor bibliotecii* (articole și prezențe media), *cercetarea în bibliotecă* (articole științifice ale personalului) - au fost introduse în ultimele ediții. Pentru a se introduce aspecte care țin de digitizare, prezervare, depozit legal, bibliografie națională, specifice bibliotecilor naționale, a fost necesară o nouă revizuire a standardului.⁵⁹

Aceste ultime ediții succesive colectează următoarele tipuri de date: colecții (volume, microformate, baze de date, cărți și periodice electronice); utilizatori (activi, înscriși, noi utilizatori), utilizarea serviciilor tradiționale și electronice (vizite fizice sau virtuale, împrumut și ILL, accesări și descărcări, referințe etc.), facilități (echipamente, dotări), personal (număr și tipuri de personal), venituri și cheltuieli (surse de venituri, tipuri de cheltuieli).

Capitolele 2 și 6 formează baza acestui standard. Capitolul 2, care dă definiții pentru majoritatea elementelor ce constituie un serviciu de bibliotecă, și capitolul 6, care dă recomandări cu privire la modul de numărare a fiecărui element definit, și-au păstrat structura în cele trei ediții. De la o ediție la alta apar noi termeni cu noi măsurători. Ultima ediție conține definiții și proceduri de numărare pentru toate tipurile de resurse și servicii electronice. Capitolul 3 descrie sarcinile curente ale bibliotecilor și a fost adăugat cu scopul de a explica motivele pentru care standardul include un șir de servicii de bibliotecă noi.

Datele noi introduse la ultima ediție reflectă în mod fidel evoluția bibliotecilor în secolul XXI. Astfel, în ceea ce privește serviciile au fost introduse *serviciile interactive* pentru utilizatori și cele oferite pe echipamente mobile, *serviciile de informații* (prin realizarea distincției între informații și referințe), *serviciile de împrumut pentru expoziții* (către alte instituții), *serviciile de orientare și formare a utilizatorilor* (număr de ore, număr de accesări ale tutorialelor dedicate, număr de utilizatori formați), *utilizarea resurselor și serviciilor electronice* (număr de căutări, număr de accesări: total accesări servicii electronice, număr de accesări respinse, număr de descărcări de date, numărul accesărilor la internet, utilizarea colecțiilor digitizate), *servicii pentru utilizarea interactivă* - număr de servicii, număr de servicii interactive găzduite de bibliotecă (bloguri, podcast, wiki etc.), *servicii în rețele de socializare* (număr de rețele), unități de conținut (mesaje) în rețele de socializare; *utilizarea serviciilor interactive*; *servicii pentru utilizatori cu nevoi speciale* (cu dizabilități fizice sau mentale, dezavantajate din punct de vedere economic sau educațional, cu diferențe culturale majore).

De asemenea, s-au introdus măsurători noi cu privire la spațiul util pentru funcțiile bibliotecii, corespunzător fiecărei funcții, importante date cu privire la management: *parteneriate, publicații științifice ale angajaților, publicații despre bibliotecă* (receptarea în mass media, în literatura de specialitate etc.), date cu privire la *alocarea personalului pe tipuri de activități* (servicii pentru utilizatori, prelucrarea documentelor, servicii electronice (IT), administrare - management, contabilitate, marketing etc. - cu calcularea timpului (în ore) dedicat activităților respective).

În ceea ce privește anexele, cea de la ediția din 2006 a standardului, care prezenta definițiile și procedurile referitoare la resursele și serviciile electronice, a fost integrată în textul de bază al ediției din 2013. *Anexa A* a ediției din 2013, și *Anexa B* prezintă metode de calcul al creșterilor raportate la: populația deservită, datele anului precedent, precum și modul de calcul pentru alte date disponibile (dacă nu există date de cost pentru personal le putem estima pe baza unei medii de cost pentru personal realizate de alții).

ISO/TR 14873:2013 este standardul care include norme sau ansambluri de norme ce stabilește definiții și terminologii cu privire la statistici, termeni și criterii de calitate pentru arhivare Web. Are în vedere nevoile și practicile din instituții, cum ar fi biblioteci, arhive, muzee, centre de cercetare și fundații de patrimoniu.

Acest standard este destinat profesioniștilor implicați direct în activitatea de arhivare web, echipelor mixte alcătuite din specialiști din biblioteci sau arhive, ingineri și personalul de conducere. De asemenea, este util pentru autoritățile de finanțare ale instituțiilor care desfășoară activitate de arhivare web și ale părților interesate externe.

Terminologia utilizată în ISO/TR 14873: 2013 reflectă o gamă largă de interese și expertiză diferitelor audiențe (grupuri de public) și încearcă să găsească un echilibru între știința calculatoarelor, gestionarea documentelor și biblioteconomie.

ISO / TR 14873: 2013 se concentrează în principal pe principii de arhivare web și metode și nu include metode alternative de colectare a resurselor Internet. El a apărut ca o necesitate, la cerere, la nivel mondial, pentru stabilirea unor linii directoare privind gestionarea și evaluarea activităților și a produselor web de arhivare.

Arhivarea web se referă la activitățile de selectare, captare, stocare, păstrare și gestionare a accesului la instantanee ale resurselor de pe Internet, în timp. A început la sfârșitul anilor 1990, bazată pe viziunea pe care o arhivă a resurselor de pe Internet ar deveni un record vital pentru cercetare. Resursele de pe Internet sunt considerate ca făcând parte din patrimoniul cultural și, prin urmare, conservate precum publicațiile tradiționale de patrimoniu.

Mai multe instituții implicate în arhivarea web percep acest lucru ca o extindere a misiunii lor pe termen lung vizavi de păstrarea moștenirii culturale naționale, iar acest fapt este prevăzut în multe țări, prin cadru legislativ, cum ar fi depozitul legal.

În prezent există o gamă largă de resurse disponibile pe Internet: text, imagine, film, sunet, grupuri de știri, buletine informative, blog-uri și servicii interactive și/sau alte formate multimedia, cum ar fi jocurile, puse la dispoziție folosind diverse protocoale de transfer și de comunicare. Arhivele web reunesc copii ale resurselor de pe Internet, colectate automat de un program (software) de recoltare, de obicei, la intervale definite. Intenția recoltării web-ului este aceea de a reda resursele, cât mai mult posibil, așa cum acestea au fost în mediul lor original. Scopul arhivării web este de a păstra înregistrarea web-ului pe termen nelimitat, cât mai aproape posibil de forma sa originală, în scop de studiu și/sau cercetare.

Arhivarea web este o activitate recentă, care necesită în mod continuu noi abordări pentru a rămâne în sincronizare cu evoluția rapidă a tehnologiei web. Determinată de importanța strategică, metodele disponibile și, uneori, cadrul juridic, activitatea de arhivare web a fost supusă unor abordări diferite, variind de la captarea pagini web individuale, la domenii întregi de nivel superior. Din punct de vedere organizatoric, arhivarea web-ului se află în diferite stadii de maturitate: unele instituții desfășoară activitate obișnuită, în timp ce altele doar au inițiat programe experimentale.

În funcție de amploarea și scopul colectării, putem distinge două strategii de arhivare web: *recoltarea exhaustivă* (cum ar fi recoltarea domeniului național) și *recoltarea selectivă* (pe baza unor criterii, cum ar fi tema, eveniment, format - fișiere audio sau video - sau un acord cu proprietarii de conținut). Diferența esențială între cele două strategii constă în nivelul de control al calității, evaluarea site-urilor recoltate pentru a stabili dacă standardele predefinite de calitate sunt atinse.

Acest standard își propune să demonstreze modul în care arhivele web, ca parte a unei colecții de patrimoniu, pot fi gestionate într-un mod similar fluxului tradițional de bibliotecă. Standardul abordează politica de dezvoltare a colecțiilor, descrierea, conservarea, utilizarea și structura organizatorică, demonstrând că cele mai multe aspecte ale fluxului tradițional de lucru rămân valabile, în principiu, pentru arhivarea web, cu minore ajustări în practică.

Printre aspectele tratate în acest standard enumerăm: domeniul de aplicare, termeni și definiții, metode și scopuri pentru arhivarea web, metode de colectare, de acces și descriere, de conservare, baza legală pentru arhivarea web, motive suplimentare pentru arhivarea web, statistica, generalități, statistici pentru dezvoltarea de colectare, caracterizarea colecției, utilizarea colecției, conservarea arhivei web, măsurarea costurilor de arhivare web, indicatori de calitate, limitări, descriere, utilizare și beneficii, utilizarea și cititorii, beneficiile pentru grupuri de utilizatori, utilizarea statisticilor propuse de către grupurile de utilizatori, procesul de arhivare web cu indicatorii de performanță aferenți.

Utilizarea acestui standard oferă o imagine de ansamblu a stadiului actual al arhivării web, accentul este pus pe definirea statisticilor și indicatorilor de calitate pentru arhivarea web. Realizarea statisticilor se bazează pe utilizarea programelor de recoltare, indexare sau navigare, iar diferite programe (software) pot duce la o variație a rezultatelor, motiv pentru care acest standard nu recomandă nici un software, în mod special, ci oferă un set de indicatori pentru a ajuta la evaluarea performanței și calității arhivelor web.

Standardul ISO-TR 11219:2012 *Informare și documentare – Condiții calitative și statistici de bază pentru clădirile de bibliotecă - Spațiu, funcțiuni și design* a fost pregătit de Comitetul Tehnic ISO/TC 46 Informare și Documentare, Subcomitetul SC8, Calitate – Statistică și evaluarea performanței.

Cu ajutorul acestui standard bibliotecile pot avea îndrumarea necesară în domeniul planificării și proiectării clădirilor de bibliotecă prin identificarea cerințelor pentru diversele spații din bibliotecă și pentru dotările tehnice necesare. Acest standard este un instrument util în luarea deciziilor de către cei implicați în proiectarea și construcția unei biblioteci - bibliotecari, arhitecți și instituții finanțatoare - și se referă la planificarea clădirilor de bibliotecă atât pentru construcțiile noi, cât și pentru reconstrucția sau convertirea altor construcții în clădiri de bibliotecă. Include specificații pentru toate tipurile de biblioteci, dar în mod special pentru bibliotecile universitare și cele publice, urmărind trei zone mari de interes: zone destinate publicului (locuri pentru utilizatori, servicii de referințe și informare, servicii de împrumut, servicii de formare a utilizatorilor, spații de recreere și socializare, spații pentru conferințe și expoziții), zone pentru depozitarea colecțiilor (inclusiv documente noncarte), zone pentru operațiunile de bibliotecă (fluxul de prelucrare a colecțiilor, depozite-legătorie, restaurare, servicii tehnico-informatică, administrare și management).

În plus, standardul acoperă aspecte tehnice cum ar fi sistemele de securitate și acces, încărcarea clădirii, condițiile acustice, sistemul de iluminare și cablare, dar și probleme ca accesibilitatea nediscriminatorie a clădirii și sustenabilitatea.

Standardul cuprinde două anexe: Anexa A (Reconstrucția și reorganizarea clădirilor vechi) - care se referă la problematica reconstrucției și reorganizarea clădirilor vechi în clădiri destinate bibliotecilor și Anexa B (Lista zonelor și spațiilor funcționale) – care furnizează o listă a zonelor și spațiilor necesare într-o bibliotecă, utilă în analiza completitudinii planului arhitectural al unei clădiri de bibliotecă.

După introducerea și capitolele de început care enunță scopul standardului și propune o listă de termeni și definiții (necesari pentru a asigura înțelegerea unitară de părțile interesate), celelalte 6 capitole sunt structurate astfel: cap. 3. Planificarea clădirilor de bibliotecă (Primii pași în planificare; Factori care influențează cerințele pentru spațiile de bibliotecă; Zone pentru servicii speciale; Facilități); cap. 4. Zone utile (Generalități; Spații pentru locurile utilizatorilor; Spații pentru evenimente și expoziții; Spații pentru împrumut; Spații pentru referințe și împrumut; Spații pentru alte utilizări; Spații pentru colecții; Spații pentru personalul bibliotecii; Spații pentru administrarea bibliotecii și alte servicii tehnice); cap. 5. Probleme tehnice ale

clădirii (Condiții de depozitare; Grad de încărcare; Sisteme de transport al documentelor; Sisteme de securitate și acces; Lumină și sisteme de iluminat; Condiții acustice; Construcția și acoperirea podelei; Sisteme de cablare; Sisteme de semnalizare și orientare); cap. 6. Spații exterioare (Generalități; Acces; Spații deschise); cap. 7. Accesibilitatea construcției pentru persoane cu dizabilități (Generalități; Măsuri pentru proiectarea accesibilității; Sisteme de orientare; Concluzii); cap. 8. Sustenabilitatea clădirii (Generalități; Eficiență energetică; Conservarea resurselor naturale).

De asemenea, standardul conține un număr de 31 de tabele cuprinzând date foarte utile în proiectarea și evaluarea clădirilor de bibliotecă din punctul de vedere al spațiilor de depozitare a colecțiilor (mobilier specific de bibliotecă, așezarea rafturilor în depozite, dimensiunea rafturilor pentru diferite tipuri de documente), al cerințelor pentru spațiile de lucru destinate bibliotecarilor, al altor cerințe tehnice (sisteme anti-incendiu, grad de iluminare a diverselor spații, niveluri acustice în zonele funcționale, tipuri de podele etc.).

Adoptarea acestui standard privind calitatea clădirilor de bibliotecă din punctul de vedere al spațiului, funcțiunilor și designului este o confirmare a faptului că bibliotecile sunt instituții cu o identitate bine definită și cu o funcționalitate care a devenit din ce în ce mai complexă pe măsură ce acestea au evoluat de la spații de depozitare a documentelor la spații deschise de acces nelimitat și nediscriminatoriu la cunoaștere, spații de învățare și educare, spații de desfășurare a evenimentelor culturale sau spații de recreere și socializare.

7.1.3 Concluzii

În ultimele decenii, a crescut rolul statisticii în activitatea de bibliotecă și în elaborarea strategiilor pe termen scurt, mediu și lung ale acesteia. O bibliotecă poate utiliza mai multe metode statistice de culegere și de analiză a datelor privitoare la activitatea sa sau la anumite aspecte ce țin de contextul în care își desfășoară aceasta activitatea: raportul statistic, sondajul, ancheta, chestionarul etc., dar toate acestea trebuie incluse într-un program statistic instituțional.

În ceea ce privește biblioteca, relația dintre strategie și statistică este biunivocă: rezultatele analizelor statistice pot influența schimbarea unor direcții strategice, după cum noile direcții strategice impun alte seturi de date și de analize statistice.

Programul statistic al unei biblioteci trebuie, prin urmare, să țină cont de mai multe aspecte: respectarea standardelor statistice și de evaluare naționale și internaționale - fapt care presupune posibilitatea de a face comparații cu

instituții similare; crearea cadrului statistic necesar urmării periodice a îndeplinirii obiectivelor generale și specifice prevăzute în strategie pentru fiecare departament și pentru întreaga instituție; furnizarea optimă a datelor necesare corelării intrărilor și ieșirilor/resurselor alocate și resurselor utilizate, dar și a celor necesare susținerii noilor direcții strategice înaintea ordonatorului de credite.

În același timp, datele statistice ale unei biblioteci sunt parte dintr-un întreg, și "calitatea datelor naționale și internaționale se sprijină pe furnizarea regulată de către fiecare bibliotecă de date statistice exacte și pe verificarea minuțioasă a erorilor și neînțelegerilor. Pentru a face comparabile rezultatele între mai multe regiuni ale țării este necesară utilizarea de metode și definiții identice"⁶⁰.

Note

1. Scriitorul englez a trăit între 1870-1953.
2. Apud GAITHER, C. C.; CAVAZOS-GAITHER, A. E. "Statistically speaking". *A dictionary of quotations*. Bristol: Philadelphia : Institute of Physics Publishing, 1996, p. 235.
3. Apud STEPHEN, Peter; HORNBY, Susan. *Simple statistics for library and information professionals*. Second edition. London : Library Association Publishing, 1997, p. 15.
4. Apud GHIBU, Onisifor. *Cea dintâi statistică a învățământului din România întregită*. Cluj : Editura Revistei Societatea de Măine, 1925, p. 5.
5. DEDULESCU, P.G. *Noțiuni de statistică generală și demografică*. s.l., 1924. p. 5. La origine, lucrarea a fost destinată a servi elevilor Școlilor Militare de Administrație, cu o dezvoltare ulterioară în afara programei analitice.
6. ANGHELACHE, Constantin. *Tratat de statistică teoretică și economică*. București: Editura economică, 2008, p. 40.
7. BALBI, Adrien. *Essai statistiques sur les bibliothèques de Vienne*. Chez Frédéric Volke. Vienne, 1835.
8. *Ibidem*, p. VIII.
9. *Ibidem*, p. VIII.
10. BALBI, Adrien. *Essai statistique sur le royaume de Portugal et d'Algarve comparé aux autres états de l'Europe, et suivi d'un coup d'oeil sur l'état actuel des sciences, des lettres et des beaux arts parmi les Portugais des deux hémisphères.*: Paris : Ray et Gravier Librairie, 1822, p. 159-162.
11. BALBI, Adrien. *La monarchie Française comparée aux Principaux Etats du Globe*. Paris, 1828.
12. Apud Renard, Pierre-Yves. La normalisation des statistiques et des indicateurs. În: *Bulletin des bibliothèques de France (BBF)*, 2008, n° 3, p. 29-34.

13. MALLABER, K.A. et al. (ed). The International Standardisation of Library Statistics: A Progress Report. London: International Federation of Library Associations, 1968. *Apud*: LOHMANN, Otto. *Efforts for International Standardization in Libraries* [online], [accesat la: 12.06.2016]. Disponibil la: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/6671/librarytrends21i2o_opt.pdf?sequence=1.
14. LAYZELL WARD, Patricia. Statistics is necessary part of a well balanced professional education. În: *Statistics in Practice – Measuring & Managing* 2002, p. 1-9 [online], [accesat la: 12.06.2016]. Disponibil la: <http://www.lboro.ac.uk/microsites/infosci/lisu/downloads/statsinpractice-pdfs/layzellward.pdf>.
15. HACKETT, Teresa. Global Library Statistics 1990 –. [online], [accesat la: 12.06.2016]. Disponibil la: 2000 (http://www.ifla.org/III/wsis/wsis-stats4pub_v.pdf accessed 23 February 2008).
16. IFLA. Global Library Statistics. În: *IFLA Journal* [online], 2009, vol. 35, nr. 2, p. 123–130 [accesat la: 12.06.2016]. Disponibil la: http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/ifla-journal/ifla-journal-35-2_2009.pdf.
17. VULTURESCU, Gr. *Congresul internațional de statistică ținut la Florența de la 1 septembrie până la 5 octombrie*. Cu o introducere de Gr. Vulturescu, capul Serviciului Statistic. București: Imprimeria Statului, 1867.
18. VULTURESCU, Gr. *Op. cit.*, p. 40 ”Interogatoriu pentru biblioteci:
- 1) Să se arate originea, vicisitudinile, scopul actual al bibliotecii, dependența sa; veniturile sale sau dotațiunea; modul întrebuințării lor; regulamentele; administrațiunea.
  - 2) Numărul volumelor ce conține, clasate după materii, arătându-se și raritățile bibliografice.
  - 3) Să se arate dacă ea prosperă.
  - 4) Numărul operelor sau volumelor duble și întrebuințarea lor.
  - 5) Numărul donațiilor, numele donatorilor.
  - 6) Reglementele speciale pentru serviciu public, adică: orele, vacanțele, disciplinele.
  - 7) Numărul lectorilor (în specie, pe fiecare zi, general, pe fiecare an) împărțite după clasificări științifice și literare.
  - 8) Dacă se împrumută cărți afară din bibliotecă; cu ce condițiune, câte sunt aceste împrumuturi, clasificându-se după materii.
  - 9) Dacă se fac lecturi de seară; expunerea avantajelor lor sau a inconvenientelor. (S-a observat de către ilustrii bibliotecari niște inconveniente atât de mari, încât poate că întrec beneficiile acestei instituțiuni).
  - 10) Personalul atașat la bibliotecă, împărțit în științific și administrativ; condițiunile de admisiune și de înaintare în serviciile bibliografice; însărcinările, datoriile, gradul funcționarilor; apunamentele lor.
  - 11) Clădiri – condițiunile lor în raport cu conservarea, securanța și dispoziția volumelor, precum și în raport cu serviciul public.”
19. *Ibidem*, p. 605-609.
20. *Ibidem*, p. 85.
21. *Ibidem*, p. 105.
22. MINISTERUL Agriculturii și al Domeniilor. Serviciul Statisticii Generale. *Buletinul Statistic al României*. Imprimeria statului : București, 1910, p. 451-452. •

23. COLESCU, L. Statistica știutorilor de carte din România, după recensământul populației din 1912. În: MINISTERUL Agriculturii și al Domeniilor. *Serviciul Statisticii Generale. Buletinul Statistic al României*. Imprimeria statului: București, 1915, nr. 40, p. 651-701.
24. TEODORU, G. Situația învățământului primar rural și urban din Regatul Român pe anul 1914-1915 în raport cu aceia din 1910-1911. În: MINISTERUL Agriculturii și al Domeniilor. *Serviciul Statisticii Generale. Buletinul Statistic al României*. Imprimeria statului : București, 1919, nr. 2, p. 246-247.
25. TEODORESCU, Ion. *Op. cit.*, p. 7.
26. *Ibidem*, p. 12.
27. MĂTUȘOIU, Constantin; DINU, Mihaela Hélène. *Istoria bibliotecilor din România în legi și documente (1817-1944)*. Vol. 1. Constanța: Exponto, 2001, p. 260.
28. *Ibidem*, p. 266.
29. Pe marginea Chestionarului trimis bibliotecilor de la Căminele Culturale. În: *Călăuza bibliotecarului*, 1948, anul 1, nr. 3, noiembrie, p. 28.
30. *Ibidem*, p. 30
31. COMISIA de Stat a Planificării. Institutul Central de Statistică. *Instrucțiuni pentru inventarierea instituțiilor de cultură și artă din 12 decembrie 1949*. Întreprinderile industriale de stat, Imprimeria Centrală: București, 1949, p. 9.
32. Din activitatea bibliotecilor căminelor culturale. În: *Călăuza bibliotecarului*, februarie 1949, an 2, nr. 6, p. 17-18.
33. Activitatea bibliotecarilor în cadrul primului trimestru al Planului de Stat. În: *Călăuza bibliotecarului*, iunie 1949, an 2, nr. 10, p. 1-3.
34. Rolul bibliotecarilor în cadrul activității căminelor culturale. În: *Călăuza bibliotecarului*, iunie 1949, anul 2, nr. 6, p. 25.
35. Să îmbunătățim munca bibliotecilor prin introducerea evidenței statistice. În: *Călăuza bibliotecarului*, februarie 1951, an 4, nr. 2, p. 35.
36. Activitatea culturală în sectorul socialist al agriculturii în timpul lunilor de iarnă/ sarcinile bibliotecilor de la gospodăriile agricole de stat și SMT/uri. În: *Călăuza bibliotecarului*, ianuarie 1950, an 3, nr. 1, p. 31-34.
37. Bibliotecile științifice din Iași. În: *Călăuza bibliotecarului*, noiembrie 1950, an 3, nr. 11, p. 12-14.
38. Pentru o mai bună activitate a bibliotecilor regionale și raionale. În: *Călăuza bibliotecarului*, februarie 1951, an 4, nr. 2, p. 1-4.
39. MIHĂILESCU, Teodor. Dezvoltarea activității bibliotecilor științifice. În: *Propaganda*, august 1954, nr. 8, p. 9-12.
40. Frumoasele realizări ale bibliotecilor din Regiunea Suceava. În: *Propaganda*, septembrie 1954, nr. 9, p. 26-27.
41. MIRONESCU, N. Pentru îmbunătățirea activității bibliotecilor școlare. În: *Propaganda*, septembrie 1954, an 7, nr. 9, p. 13-15.

42. Înregistrarea cititorilor în bibliotecile de masă. În: *Propaganda*, martie 1955, an 8, nr. 3, p. 25-27.
43. CSILLAG, A.; CORNEA, N. *Evidența și statistica culturii în R.P.R.* București: Editura Științifică, 1957.
44. UNESCO. *Statistiques sur les bibliothèques*. [Paris]: UNESCO, 1959, p. 80-81.
45. D.G.S. Direcția de Statistică a R.A.M. *Anuarul statistic al Regiunii Autonome Maghiare*. București, 1960, p. 169.
46. COMITETUL de Cultură și Educație Socialistă al Județului Iași. Biblioteca Județeană „Gh. Asachi”. *Biblioteca publică prezență activă în acțiunea politică și cultural-educativă de masă*. Iași, 1975-1993.
47. STOIAN, Victoria. De la cantitate la calitate. Analiza și utilizarea statisticii de bibliotecă. În: *Probleme de informare și documentare*, iul.-dec. 1998, vol. 32, nr. 3-4, p. 163.
48. *Ibidem*, p.163.
49. POPA, Doina. Starea bibliotecilor publice din România. O radiografie a anului 2001 și 2002. Statistica de bibliotecă în România. În: *Hermeneutica Bibliothecaria: Antologie Philobiblon*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană; Biblioteca Centrală Universitară ”Lucian Blaga”, 2004, p. 96-101.
50. SMITH, Mark L. Using statistics to increase public library budgets. În: *The Bottom Line*, 1996, an 9, nr. 3, p. 4-13.
51. CATTs, Ralph; LAU, Jesus . *Vers des indicateurs de la maîtrise de l'information: Cadre de réflexion. Avec une liste d'indicateurs internationaux possibles de l'offre d'information, de l'accès à l'information et des compétences d'appui, établie par l'Institut de statistique de l'UNESCO* [online]. Paris : UNESCO, 2008, p. 46-47 [accesat la : 3 iul. 2016]. Disponibil la: http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/wp08_infolit-fre.pdf.
52. BCU București, BAR, BCU Iași etc.
53. PAYNE, Alexandria; CURTIS, John. StatBase: library statistics made easy. În: *Library Hi Tech*, 2014, vol. 32, nr. 3, p. 546-559.
54. Newport News Public Library System. *StatBase* [online], [accesat la: 3 iulie 2016]. Disponibil la: <http://nnpls.libguides.com/StatBase>.
55. ISO 2789: 1991. *Informare și Documentare: Statistica Internațională de bibliotecă*. Ed. 2-a. Geneva: International Standards Organisation, 1991.
56. ISO 2789: 2003. *Information and Documentation: International Library Statistics*. Ed. 3-a. Geneva: International Standards Organisation, 2003.
57. ISO 2789: 2006. *Information and documentation: International library statistics*. Ed. 4-a. Geneva: International Standards Organisation, 2006.
58. ISO 2789: 2013. *Information and documentation: International library statistics*. Ed. 5-a. Geneva: International Standards Organisation, 2013.
59. POLL, Roswita. Changes in library standard. Statistics and evaluation as mirror of library innovations [online], [accesat la : 2.09.2012]. Disponibil la: <http://ozk.unizd.hr/proceedings/index.php/lida/article/viewFile/14/76>

60. IFLA. *Manifeste pour les statistiques en bibliothèque* [online], [accesat la: 2.09.2012]. Disponibil la: <http://www.ifla.org/files/assets/statistics-and-evaluation/publications/Library-statistics-Manifesto-fr.pdf>

Bibliografie de referință

1. BALBI, Adrien. *Essai statistiques sur les bibliothèques de Vienne*. Chez Frédéric Volke. Vienne, 1835.
2. CATTS, Ralph; LAU, Jesus. *Vers des indicateurs de la maîtrise de l'information: Cadre de réflexion*. Avec une liste d'indicateurs internationaux possibles de l'offre d'information, de l'accès à l'information et des compétences d'appui, établie par l'Institut de statistique de l'UNESCO. Paris : UNESCO, 2008.
3. EIGENBRODT, Olaf. The impact of standardization on responsible library design. Rereading ISO/TR 11219:2012 from a sustainability perspective. În: HAUKE, Petra; LATIMER, Karen; WERNER, Klaus Ulrich ed. *The green library. The challenge of environmental sustainability : Die Grüne Bibliothek Ökologische Nachhaltigkeit in der Praxis*. Berlin/Munich: De Gruyter Saur, 2013, p. 91-105.
4. FUEGI, David. LIBECON 2000 and the Future of International Library Statistics. În: *IFLA Journal*, 2000, 26, nr. 2, p. 112-115. DOI: 10.1177/034003520002600205.
5. HEANEY, Michael, ed. *Library Statistics for the 21st Century World*. Proceedings of the conference held in Montréal on 18-19 August 2008 reporting on the Global Library Statistics Project. Munich: De Gruyter Saur, 2009.
6. IFLA. *Global Library Statistics 1990-2000* [online]. Septembrie 2003 (DRAFT) [accesat la : 3.07.2016]. Disponibil: http://archive.ifla.org/III/wsis/wsis-stats4pub_v.pdf
7. IFLA. *Manifeste pour les statistiques en bibliothèque* [online], [accesat la : 2.09.2012]. Disponibil la: <http://www.ifla.org/files/assets/statistics-and-evaluation/publications/Library-statistics-Manifesto-fr.pdf>
8. *MANAGEMENT, Marketing and Promotion of Library Services*. Based on Statistics, Analyses and Evaluation/ Ed. de Trine Golderup Flatern. International Federation of Library Associations and Institutions. Munchen: K.G. Saur, 2006.
9. NORMALISATION internationale des statistiques relatives aux bibliothèques [online]. În: *Bulletin des bibliothèques de France (BBF)*[online], 1967, nr. 4, p. 125-144 [accesat la : 2.09.2012]. Disponibil la: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-1967-04-0125-001>
10. POPA, Doina. Starea bibliotecilor publice din România. O radiografie a anului 2001 și 2002. Statistica de bibliotecă în România. În: *Hermeneutica Bibliothecaria: Antologie Philobiblon*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană: Biblioteca Centrală Universitară "Lucian Blaga", 2004, p. 96-101.
11. SILIPIGNI CONNAWAY, Lynn; POWELL, Ronald R. *Basic research methods for librarians*. Santa Barbara, California : Libraries Unlimited, 2010.
12. SMITH, Mark. *Collecting and using public library statistics : a how-to-do-it manual for librarians*. New York : Neal-Schuman Publishers, 1996.

13. SMITH, Mark. Using statistics to increase public library budgets. În: *The Bottom Line*, 1996, 9, nr. 3, p. 4-13.
14. UNESCO. *L'Institut de statistique*. Manuel d'instruction. Enquête sur les statistiques d'emploi culturel. Montreal, august 2015[online],[accesat la : 12 dec.2015]. Disponibil la : http://www.uis.unesco.org/UISQuestionnaires/Documents/UIS_CLT_CE_Manual_FR.PDF
15. VOISIN, Auguste. *Statistique des principales bibliothèques de l'Europe*. Bruxelles: Société nationale pour la propagation des bons livres, 1837.

Anexe

ANEXA A

Confidențial

Denumirea unității .....
 cod SIRUES .....
 Cod Unic de Identificare (CUI) / cod FISCAL .....
 Județul .....
 Localitatea .....
 Strada ..... Nr ..... Sectorul .....
 Forma juridică¹⁾ ..... Cod .....
 Forma de proprietate²⁾ ..... Cod .....
 Activitatea principală³⁾ .....
 CAEN Rev. 2 .....
 Tipul bibliotecii⁴⁾ ..... Cod .....
 Felul bibliotecii⁵⁾ ..... Cod .....
 * Nu se completează de către unitate
 1,2,3,4,5) Se completează conform precizărilor

ROMÂNIA
 Institutul
 Național de
 Statistică

Cercetare
 Statistică

CULT.1

Numai pentru scopuri de cercetare statistică

Aprobat de Institutul Național de Statistică în baza Legii nr. 226/2009 privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în România, cu modificările și completările ulterioare, care prevede - "Institutul Național de Statistică este autorizat să solicite și să obțină gratuit date statistice de la toate persoanele fizice și juridice rezidente în România sau nerezidente care își desfășoară activitatea pe teritoriul României".
 - Constituie contravenții faptele prevăzute la Art.45 lit a), b), c) din Legea nr. 226/2009 privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în România.
 Cercetare statistică realizată în conformitate cu Concluziile Consiliului din 24 mai 2007 privind contribuția sectoarelor culturii și creației la îndeplinirea obiectivelor de la Lisabona (JO 311 07).
 Acest formular se transmite la Institutul Național de Statistică, Direcția Regională de Statistică (Direcția Regională de Statistică București)/Direcția Județeană de Statistică până la data de 15 februarie 2016.
 Numele persoanei care răspunde de informațiile (semnătura conducătorului unității) înscrise în formular: L. S.
 DI (Dna) .....
 Telefonul ..... Nr ..... data 2016
 E-mail .....

Activitatea bibliotecilor în anul 2015

Cap.1 Colecțiile bibliotecii

Nr. rând	A	B	Intrări în cursul anului	Existența la sfârșitul anului, din care:	
				Total	accesibile online
1	Cărți și periodice tipărite (legate) - volume - total		1	2	3
2	din care:	- cărți rare - unități fizice			X
3		- periodice rare - volume			X
4	Manuscrise - unități fizice				X
5	Microformate - unități fizice				X
6	Documente audiovizuale - total unități fizice (rd.7-rd.8-rd.9)				X
7	din care:	- documente audio			X
8		- documente vizuale			X
9		- documente audiovizuale combinate			X
10	Colecții electronice - total unități fizice (rd.11-...-rd.15)				X
11	din care:	- documente digitale			- cărți electronice
12					- documente rare
13					- alte documente
14					
15		- baze de date			
16	Alte documente de bibliotecă - unități fizice				
17	Cărți tipărite și electronice - titluri - total				X
18	Periodice curente (tipărite și electronice)	- titluri			X
19		- abonamente			
20	Resurse gratuite de pe Internet				
21	Documente achiziționate - total unități fizice ^{*)}				
22	din care:	- din finanțare publică			
23		- din finanțare instituțională			
24		- din venituri proprii			
25		- depozit legal			
26		- donații			
27		- schimb			
28		- din alte venituri			

*) Notă: col.1 (rd.1+rd.4+rd.5+rd.6+rd.10+rd.16) = col.1 (rd.22+...+rd.28)

Cap.2 Eliminările de documente

Nr. rând	A	B	Eliminări în cursul anului	Nr. rând	A	B	Eliminări în cursul anului
1	Total documente eliminate, din care:			5	Documente audiovizuale - total unități fizice		
2	Cărți și periodice tipărite (legate) - volume			6	Colecții electronice - total unități fizice		
3	Manuscrise - unități fizice				Alte documente de bibliotecă - unități fizice		
4	Microformate - unități fizice			7			

Institutul Național de Statistică - Bd. Libertății nr. 16, Sector 5, București - cod 050706

CULT.1

Cap.3 Accesul și facilitățile bibliotecii

- număr -

Nr. rând			Existent la sfârșitul anului
A	B		1
1	Documente cu acces liber la raft (din total colecții) - unități fizice		
2	Înregistrări catalografice în sistem automatizat (din total colecții).		
3	din care: documente rare înregistrate catalografic în sistem automatizat		
4	Calculatoare (PC) pentru utilizatori (exclusiv cele utilizate de personalul bibliotecii în scop administrativ) - total, din care:		
5	- calculatoare	- conectate la Internet	
6		- conectate la Intranet	
7	Imprimante		
8	Scannere		
9	Cititoare de cărți electronice		
10	Fotocopiatoare pentru utilizatori		
11	Locuri în sălile de lectură		
12	Catalog on - line ¹⁾	DA → ☐ NU → ☐	

¹⁾ Se marchează cu X în căsuța corespunzătoare.

Cap.3a Alte activități specifice desfășurate de bibliotecii

- număr -

Nr. rând			Activități specifice înregistrate pe parcursul anului	Nr. rând			Activități specifice înregistrate pe parcursul anului
A	B		1	A	B		1
1	Sesiuni de comunicări științifice, simpozioane și conferințe pentru bibliotecari (organizate de bibliotecă)			8	Cursuri de formare continuă		
2	Programe și proiecte educative pentru populație - total			9	Activități în cadrul programelor educative - total		
3		- 0-6 ani		10		- 0-6 ani	
4		- 7-14 ani		11		- 7-14 ani	
5	- din care: pentru persoanele din grupa de vârstă:	- 15-24 ani		12	- din care: pentru persoanele din grupa de vârstă:	- 15-24 ani	
6		- 25-64 ani		13		- 25-64 ani	
7		- 65 ani și peste		14		- 65 ani și peste	

Cap.4a Utilizarea și utilizatorii bibliotecii

- număr -

Nr. rând			Înregistrări pe parcursul anului
A	B		1
1	Utilizatori înscrși - total		
2	Utilizatori activi - total (vizați și nou înscrși), din care:		
3	- nou înscrși		
4	Tranzacții de împrumut individual (documente eliberate) - total, din care:		
5	- cărți - volume		
6	- periodice - volume		
7	- fotocopii, microformate - unități fizice		
8	Tranzacții de referințe virtuale		
9	Vizite la bibliotecă		
10	Vizite virtuale la resursele din rețea ale bibliotecii		
11	Participanți la programe și proiecte educative pentru populație - total		
12		- 0-6 ani	
13		- 7-14 ani	
14	- din care pentru persoane din grupa de vârstă	- 15-24 ani	
15		- 25-64 ani	
16		- 65 ani și peste	
17		Participanți la sesiuni de comunicări științifice, simpozioane și conferințe	
18	Participanți la cursuri de formare continuă		

Cap.4b Împrumutul interbibliotecar

- număr -

Nr. rând	Total	din care:	
		din țară	din străinătate
A	1	2	3
B			
1	Titluri solicitate de bibliotecă altor biblioteci		
2	Titluri primite de bibliotecă de la alte biblioteci		
3	Titluri solicitate bibliotecii de alte biblioteci		
4	Titluri furnizate de bibliotecă altor biblioteci		

CULT1/2

Cap. 5a Structura personalului bibliotecii, după tipul normei și nivelul de instruire

- număr -

Nr. rând		Total personal	din care: feminin	Cu normă întreagă		Nivel de instruire					
				Total	din care: feminin	Studii superioare		Studii medii		Alt nivel	
						Total	din care: feminin	Total	din care: feminin	Total	din care: feminin
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Personal - total (rd.2 + rd.3 + rd.4)										
2	din care: - personal de specialitate										
3	- personal administrativ										
4	- personal de întreținere										
5	Voluntari										

Cap. 5b Structura personalului bibliotecii, pe grupe de vârstă

- număr -

Nr. rând		Total personal	din care: feminin	Grupa de vârstă:							
				sub 25 ani		25 - 49 ani		50 - 64 ani		65 ani și peste	
				Total	din care: feminin	Total	din care: feminin	Total	din care: feminin	Total	din care: feminin
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Personal - total (rd.2 - rd.3 - rd.4)										
2	din care: - personal de specialitate										
3	- personal administrativ										
4	- personal de întreținere										
5	Voluntari										

Cap. 6 Veniturile și cheltuielile bibliotecii, în anul financiar 2015, pe surse de finanțare și categorii de cheltuieli

Nr. rând		Valoare - mii lei -
A	B	1
1	Venituri - total (rd.2+rd.3+rd.4+rd.5)	
2	din care: - din finanțare publică	
3	- din finanțare instituțională	
4	- venituri proprii	
5	- alte venituri (din sponsorizări, donații etc.)	
6	Cheltuieli - total (rd.7+rd.23)	
7	I. Cheltuieli curente - total (rd.8+rd.13+rd.18)	
8	- din finanțare publică/instituțională - total (rd.9+rd.10+rd.11+rd.12)	
9	din care: - cheltuieli cu personalul	
10	- cheltuieli pentru automatizări	
11	- cheltuieli pentru achiziții de documente	
12	- alte cheltuieli materiale	
13	- din venituri proprii - total (rd.14+rd.15+rd.16+rd.17)	
14	din care: - cheltuieli cu personalul	
15	- cheltuieli pentru automatizări	
16	- cheltuieli pentru achiziții de documente	
17	- alte cheltuieli materiale	
18	- din alte venituri - total (rd.19+rd.20+rd.21+rd.22)	
19	din care: - cheltuieli cu personalul	
20	- cheltuieli pentru automatizări	
21	- cheltuieli pentru achiziții de documente	
22	- alte cheltuieli materiale	
23	II. Cheltuieli de capital - total (rd.24+rd.25+rd.26)	
24	din care: - pentru automatizări	
25	- pentru construcții	
26	- alte cheltuieli de capital	

Cap.7 Proiectele realizate prin participare la programe cu finanțare externă

Nr. rând		Număr proiecte	Număr luni de derulare a proiectelor	Valoarea proiectelor (Euro)
A	B	1	2	3
1	Proiecte realizate prin participare la programe cu finanțare externă - total			
2	din care: - finanțare prin programe europene			

PRECIZĂRI METODOLOGICE

FORMA JURIDICĂ	COD	FELUL BIBLIOTECII	COD
• regie autonomă (RA).....	01	• centrală/principală (unitate administrativă - de bază).....	1
• societate în nume colectiv (SNC).....	02	• filială.....	2
• societate în comandă simplă (SCS).....	03	• puncte externe de servicii.....	3
• societate în comandă pe acțiuni (SCA).....	04	• biblioteci mobile (itinerante).....	4
• societate pe acțiuni (SA).....	05		
• societate cu răspundere limitată (SRL).....	06	FORMA DE PROPRIETATE:	
• societate (cooperativă) meșteșugărească (OC1).....	07	• proprietate integrală de stat (capital social integral de stat).....	10
• societate (cooperativă) de consum ((OC2).....	08	• proprietate majoritară de stat (capital social de stat peste 50%)	
• societate (cooperativă) de credit (OC3).....	09	- societăți comerciale cu capital de stat și capital privat românesc.....	21
• organizații cu scop lucrativ (altele decât cele cooperatiste)		- societăți comerciale cu capital de stat și capital privat românesc	
ACR, AGVPS etc.....	13	- societăți comerciale cu capital de stat și capital privat românesc	
• societăți agricole legalizate în baza Legii 36/1991.....	14	și capital străin.....	23
• persoane independente autorizate în baza Legii 54/1990.....	20	• proprietate majoritar privată (capital social privat peste 50%)	
• asociații familiale autorizate în baza Legii 54/1990.....	21	- societăți comerciale cu capital de stat și capital privat românesc.....	26
• alte forme juridice (unități economice, culturale, sociale, obștești, fără formă juridică expresă).....	29	- societăți comerciale cu capital de stat și capital străin.....	27
		- societăți comerciale cu capital de stat și capital privat românesc	
		și capital străin.....	28
TIPUL BIBLIOTECII:		• proprietate integral privată (capital social integral privat românesc sau românesc și străin)	
• națională.....	1	- societăți comerciale cu capital integral privat românesc.....	31
• academică.....	2	- societăți comerciale cu capital privat românesc și capital străin.....	32
• universitară.....	3	• proprietate cooperatistă.....	40
• județeană.....	4	• proprietate obștească.....	50
• municipală și orașenească.....	5	• proprietate integral străină.....	60
• comunală.....	6	• proprietate publică de interes național și local (instituții și unități de interes public).....	70
• specializată (a agenților economici, organelor administrației publice - centrale și locale, institutelor de cercetare, institutelor de știință, cultură și culte, obștești organizatorilor sindicale, profesionale, politice, etc.).....	7		
		ACTIVITATEA PRINCIPALĂ se completează conform claselor de activitate din Clasificarea Activităților din Economia Națională - CAEN Rev.2	

• Chestionarul statistic CULT.1 se completează anual (prin Portalul Web al Institutului Național de Statistică sau pe format de hârtie - într-un exemplar) de către toate tipurile de biblioteci (națională, academică, universitară, specializată, publice, județene, municipale și orașenești, comunale) indiferent de forma de proprietate și se transmite la Direcția Regională de Statistică (Direcția Regională de Statistică București)/Direcția Județeană de Statistică și o copie la Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național, respectiv a Municipiului București până la data de 15 februarie 2016. Filialele, punctele externe de servicii și bibliotecile mobile (itinerante) se consideră unități distincte și completează chestionarul statistic, deși au o conducere administrativă unică.

• Datele se înscriu în numere întregi (fără zecimale).

Acest chestionar statistic se completează pe baza datelor din *Registrul de inventar*, a datelor din *Registrul de mișcare a fondului*, a *fișelor de înscriere ale utilizatorilor*, a *caietului de activitate zilnică a bibliotecii și a altor documente de evidență primară* în care se prezintă situația existentă la 31.XII.2015.

• Biblioteca centrală/principală este unitatea unde sunt localizate principalele funcții/compartimente administrative și componentele importante ale colecțiilor și serviciilor de bibliotecă. Unitatea administrativă este reprezentată de orice bibliotecă sau grup independent de biblioteci care se află în subordinea unui director sau a unei administrații. Termenul de „independent” nu implică independența juridică sau financiară.

• Filiala este o parte a unei unități administrative care are sediul separat și furnizează servicii unui anumit grup de utilizatori (ex. copii, studenți, personal didactic universitar, cercetători etc.) sau populației locale.

• Punctul extern de servicii funcționează în afara bibliotecii publice și oferă un anumit tip de servicii pentru un grup restrâns de utilizatori, în general persoane aflate în dificultate (ex. centre ale comunității locale, cămine de bătrâni, spitale, penitenciare etc.).

• Biblioteca mobilă (itinerantă) este bibliotecă sau diviziunea bibliotecii publice care utilizează mijloace de transport special amenajate pentru a pune documentele și serviciile bibliotecii la dispoziția utilizatorilor care nu ajung ușor la sediile bibliotecii.

Capitolul 1. Colecțiile bibliotecii.

Colecția cuprinde următoarele categorii de documente: cărți, publicații senale, manuscrise, microformate, documente cartografice, documente de muzică tipărite, documente audiovizuale, documente grafice, documente/colecții electronice, documente fotografice sau multiplicare prin prelucrări fizico-chimice, documente arhivistice, alte categorii de documente indiferent de suportul material. Colecțiile pot cuprinde și alte documente, nespecifice bibliotecilor, istorice constituite sau provenite din donații.

Datele privind documentele existente la sfârșitul anului în colecțiile bibliotecilor (rd.1 + rd.16) se vor corela cu existentul din anul precedent și cu intrările și eliminările de documente din anul de referință.

Rd. 1 Cărți și periodice tipărite (legate) - volume. Volumul de bibliotecă este unitatea fizică pentru un document tipărit care asamblează mai multe foi de hârtie sub o copertă pentru a forma un tot sau o parte a unui tot. Periodicele nelegate trebuie numărate ca și cum ar fi legate. În această categorie sunt incluse și zărele. Rd. 2 Cărți rare: cărți vechi românești (editate până în anul 1830) și străine (aparute înainte de anul 1700), cărți editate de tipografi celebri, curiozități, exemplare unice, de lux, numerotate, adnotate, ilustrate de mari artiști, volume cu dedicații și semnături autografe ale autorilor, ediții princeps, exemplare cu legături (coperti) artistice etc.

Rd. 3 Periodice rare: periodice românești până în anul 1918, periodice străine până în jurul anului 1870, publicații senale care au calități grafice deosebite: hârtie de calitate, format atipic, așezare deosebită în pagină, ilustrații realizate de artiști cunoscuți, tiraj redus, număr mic de apariții etc. Rd. 2 și 3 sunt aplicabile numai pentru Biblioteca Națională, Biblioteca Academică, bibliotecile universitare și publice.

Rd. 4 Manuscrise: documente originale, scrise de mână sau dactilografiate, legate sau în mapă, cu excepția copiilor microformate.

Rd. 5 Microformate: documente fotografice care necesită un grad de mărire atunci când sunt utilizate. Sunt incluse microfizele și microfilmele. Diapozitivele, fotografiile și documentele similare sunt considerate documente vizuale.

Rd. 6-9 Documente audiovizuale: documente în care predomină sunetul și/sau imaginile și care necesită utilizarea unui echipament special pentru a fi vizualizate și/sau audiate. În această categorie intră documentele audio (discuri, benzi magnetice, casele audio, CD-uri audio, fișiere de înregistrări audio digitale), documentele vizuale (fotografii sau diapozitive, diafilme, folii transparente), documentele audiovizuale combinate (filme, înregistrări video etc). Microformatele nu intră în această categorie.

Rd. 10-15 Colecții electronice: toate resursele în format electronic din colecția bibliotecii. Includ documente digitale (cărți electronice, documente rare sau alte tipuri de documente în format digital) și fișiere care pot fi citite de către computer al căror conținut privește activitatea și tipul bibliotecii, periodice electronice și baze de date.

CULT.1/1

Resursele gratuite de pe Internet, catalogate de bibliotecă într-o bază de date trebuie scoțite separat. Pe Coloana 5 se vor înregistra colecțiile electronice cu acces online.

- **Rd. 11-13 Documente digitale:** unități de informație cu un conținut definit, care au fost digitizate de bibliotecă sau achiziționate în formă digitală ca parte a colecției bibliotecii. Sunt incluse cărțile electronice, patentele electronice, documentele audiovizuale în rețea și alte documente în format digital (rapoarte, documente cartografice și muzicale, în format electronic, pre-print-uri etc.). Sunt excluse bazele de date și periodicele electronice. **Rd.11 Cărți electronice:** documente digitale, sub licență sau nu, în care predomină textul și care pot fi văzute în analogie cu documentul tipărit (monografie). Include și documente digitizate de bibliotecă. Utilizarea cărților electronice este în multe cazuri dependentă de un anumit dispozitiv și/sau un limbaj de citire și vizionare. **Rd.12 Documente rare digitale:** documente rare digitizate în cadrul bibliotecii. **Rd.13 Alte documente digitale:** documente digitale, altele decât cele din componența categoriilor anterioare.
  - **Rd.14 Periodice electronice:** periodice publicate numai în formă electronică sau/și în alt format. Conțin periodicele proprii și resursele externe pentru care au fost achiziționate drepturile de acces, cel puțin pentru o anumită perioadă de timp și seriale digitizate de bibliotecă.
  - **Rd.15 Baze de date:** colecții de date și înregistrări înmagazinate electronic pe suporturi non-volatile (Hard-disk, CD-ROM, DVD-ROM, USB Flash drives, dischete) cu o interfață și limbaj comun pentru recuperarea și utilizarea datelor, cuprinzând informații cu privire la colecțiile bibliotecii.
- Rd. 16 Alte documente de bibliotecă:** orice alte categorii de documente recunoscute în rd.1-15: documente de muzică tipărite, cartografice, grafice, numismatice, diorame, documente tridimensionale, ansambluri multimedia, documente în braille, jocuri etc.
- Rd.17 Cărți tipărite și electronice – titluri:** se înregistrează numărul titlurilor existente la sfârșitul anului și numărul titlurilor achiziționate în cursul anului.
- Rd. 18-19 Periodice curente (ziare și reviste):** numărul total de titluri de periodice (nelegate) intrate în bibliotecă pe parcursul anului financiar și numărul total de abonamente, realizate până la sfârșitul anului financiar, indiferent că sunt primite cu taxă sau fără taxă, prin donație, schimb sau prin Depozitul Legal. Sunt incluse ziarurile, anuarele, programele conferințelor și ziarurile electronice on-line. Sunt excluse seriile monografice. **Rd.20 Resurse gratuite de pe Internet:** număr de legături la resursele gratuite unice de pe Internet (documente digitale, baze de date, periodice electronice) care au fost catalogate de bibliotecă în OPAC (catalog public on-line) sau pe o bază de date.
- Rd.21 Documente achiziționate:** documente sau articole adăugate colecțiilor bibliotecii în cursul anului prin cumpărare, donații, schimb de publicații, transfer, licență (autorizație/contract de utilizare), prin Depozitul Legal etc.
- Rd.22** Se înregistrează numărul documentelor achiziționate prin finanțare publică (sumele primite de la administrația locală sau centrală, sub formă de alocație bugetară sau contribuție la menținerea activității); pe rd. 23 se înregistrează numărul documentelor achiziționate prin finanțare instituțională (sumele primite din partea instituției tutelară sub forma de alocații bugetare sau contribuții la menținerea activității); pe rd. 24 se înregistrează numărul documentelor achiziționate din venituri proprii (venituri obținute din activități de bibliotecă, taxe, abonamente, care revin bibliotecii în folos propriu); pe rd.25 se înregistrează numărul documentelor intrate prin depozitul legal al bibliotecii; pe rd. 26 se înregistrează numărul documentelor dobândite din donații; pe rd.27 se înregistrează numărul documentelor dobândite prin schimbul între bibliotecii, pe rd.28 din alte venituri se înscriu documentele achiziționate din venituri obținute din alte surse (orice alte venituri obținute pe parcursul unui an și nemerționale anterior - sponsorizări, transfer etc.)

Capitolul 2. Eliminările de documente.

Se referă la documentele aparținând colecției bibliotecii (cap.1, rd.1-rd.16) eliminate definitiv în cursul anului de referință prin casare, transfer de proprietate etc.

Capitolul 3. Accesul și facilitățile bibliotecii.

Acces: posibilitatea de a consulta și beneficia de un serviciu sau o facilitate a bibliotecii. **Facilități:** crearea unor condiții optime pentru utilizarea serviciilor de bibliotecă (echipamente, locuri de studiu, fotocopiatoare, terminale on-line, CD-ROM-uri, locuri de lectură, ore de funcționare, cataloage on-line etc. asigurate utilizatorilor).

Rd.1 Documente cu acces liber la raft : număr de documente din stocul total/colecția bibliotecii care se află la acces liber. Include toate tipurile de documente.

Rd.2 Înregistrări catalografice în sistem automatizat: număr de înregistrări păstrate într-un sistem de computere, indiferent dacă este vorba de descrieri complete sau sumare și dacă sunt sau nu direct disponibile utilizatorilor. Acestea se referă la: cărți, periodice, documente audiovizuale sau electronice, descrise într-un sistem integrat de bibliotecă sau în bazele de date proprii.

Rd.3 Se vor înregistra documentele rare catalogate în sistem automatizat (cărți rare, periodice rare, manuscrise, incunabile și alte documente de bibliotecă rare care corespund caracteristicilor menționate în cazul cărților rare) - aplicabil pentru BIBLIOTECA NAȚIONALĂ, ACADEMICĂ, BIBLIOTECILE UNIVERSITARE ȘI PUBLICE.

Rd.4 Calculatoare (PC) pentru utilizator: computerele aflate în incinta bibliotecii, în rețea sau de sine stătătoare, disponibile utilizatorilor. Sunt excluse PC-urile utilizate de personalul bibliotecii în scop administrativ. Includ terminalele OPAC, PC - unie pentru utilizator cu acces la Internet (rd. 5), alt acces on-line (rd. 6) și terminale pentru CD-ROM-uri.

Rd.7-12 Se înregistrează facilitățile oferite utilizatorilor: imprimante, scannere, cititoare de cărți electronice, fotocopiatoare, locuri în sălile de lectură, cataloage on-line.

Rd.12. Catalog on-line: este o bază de date care conține descrieri bibliografice în format electronic conform normelor internaționale de descriere și transfer electronic interbibliotecar. Acesta reprezintă un sistem de fișe care conține o înșirare melodică, după anumite criterii și cu anumite scopuri a unor titluri de cărți etc., structurat astfel încât să faciliteze căutarea produsului dorit după mai multe criterii și ațișarea atributelor și caracteristicilor produsului cu cât mai mare claritate.

Cap.3a. Alte activități specifice desfășurate de bibliotecii cuprind activități destinate personalului de specialitate și activitățile destinate populației. Pe rd. 1 și 8 se înregistrează activitățile destinate personalului de specialitate: numărul sesiunilor științifice, al simpoziunilor și al conferințelor, respectiv al cursurilor de formare continuă destinate bibliotecarilor și organizate de bibliotecă, pe rd. 2-7 se înscrie numărul programelor și proiectelor educative destinate populației (adult și copii) - după grupele de vârstă cărora le sunt destinate programele, iar pe rd. 9-14 se înscrie numărul activităților din cadrul acestor programe - după grupele de vârstă cărora le sunt destinate activitățile desfășurate. Sunt incluse numai activitățile care sunt organizate de bibliotecă sau în colaborare cu bibliotecă și nu activitățile pentru care bibliotecă închinază spații (indiferent de caracterul lor științific sau cultural).

Capitolul 4a. Utilizarea și utilizatorii bibliotecii.

Rd.1 Utilizatori înscrși/membri înregistrați: persoane sau organizații înscrse cu scopul de a utiliza colecțiile și/sau serviciile bibliotecii cărora li s-a eliberat un singur permis de intrare valabil pe o perioadă de timp determinată (ex.: pentru bibliotecile publice valabilitatea permisului de intrare este de 5 ani și se consideră între anii: 2011-2015 ș.a.m.d.). Permisul de intrare obținut la înscriere asigură accesul utilizatorului la oncare din punctele de servicii ale bibliotecii (biblioteca centrală/principală, la filiale, la punctele externe de servicii, la bibliotecile mobile).

Rd.2 Utilizatori activi: persoane sau organizații care în cursul anului de referință au utilizat serviciile și facilitățile bibliotecii, inclusiv cele electronice, în interiorul sau în afara spațiului bibliotecii. Se includ atât utilizatori vizati (cei care și-au vizat permisul de intrare în anul de referință), cât și cei înscrși în cursul anului de referință (nou înscrși - rd. 3). Fiecare persoană se numără o singură dată. Numărul utilizatorilor activi poate fi mai mic sau cel mult egal cu numărul utilizatorilor înscrși. Aceștia nu trebuie confundați cu numărul de vizite (frecvența).

Rd.4 Tranzacția de împrumut individual (documente eliberate) constă în împrumutul direct al unui document pentru a fi utilizat în incinta bibliotecii sau în afara acesteia (ex: acasă). Împrumuturile includ documentele împrumutate la domiciliu, inclusiv cele obținute prin împrumut interbibliotecar, prelungirile și împrumuturile pe loc, precum și copiile (numărul de file) furnizate în locul documentelor originale. Tranzacția trebuie calculată în funcție de numărul de documente împrumutate. Cu excepția copiilor și tranzacțiilor interbibliotecare, se numără volumele, inclusiv în cazul publicațiilor seriale (periodice). Se va înregistra pe rd.5 numărul volumelor de cărți, pe rd.6 numărul periodicelelor și pe rd.7 numărul fotocopiilor și microformatelor (unități fizice) împrumutate. **Rd.8 Tranzacții de referințe virtuale:** număr de tranzacții de referințe efectuate anual prin utilizarea rețelei de Internet a bibliotecii. În acest caz cererea se face în format electronic și se răspunde tot electronic. Aceste tranzacții virtuale se realizează print-un sistem de automatizare a colecțiilor, cititori având acces online la resursele electronice ale bibliotecii, la informații despre fondul de carte al bibliotecii, putând face rezervări de volume, alcătui bibliografii în formatul dorit etc., iar bibliotecă va avea posibilitatea de a anunța cititori înainte de scadența termenului de restituire.

Rd.9 Vizite la bibliotecă: intrarea unei persoane în incinta bibliotecii sau accesarea bibliotecii de la distanță. Se numără vizitele efectuate de utilizatorii bibliotecii pe parcursul unui an, fie direct (intrarea unei persoane în incinta bibliotecii pentru a utiliza facilitățile și serviciile asigurate de aceasta, inclusiv pentru participarea la programe și evenimente culturale), fie de la distanță (utilizarea bibliotecii prin telefon, fax, poștă etc.) **Rd. 10 Vizite virtuale la resursele din rețea ale bibliotecii:** numărul de vizite realizate prin intermediul Internetului la resursele electronice ale bibliotecii (cărți și reviste on-line, resurse electronice de pe site-ul bibliotecii, baze de date etc.). Vizitele virtuale se înregistrează după numărul conexiunilor la o resursă din rețeaua bibliotecii. Ex: un utilizator care accesează pagina Web a bibliotecii și vizualizează la o singură vizită 16 pagini și 54 imagini grafice se înregistrează pe serverul Web drept o singură vizită (o singură conexiune). **Rd.11 Participanți la programe și proiecte educative pentru populație.** Se completează numărul total al participanților pentru toate activitățile specifice desfășurate de bibliotecă și detaliate în Cap. 3a. **Rd.12-16** Se înregistrează numărul participanților la programe și proiecte în funcție de grupa de vârstă a persoanelor participante. **Rd. 17 Participanți la sesiuni de comunicări științifice, simpozioane și conferințe.** Se completează numărul total al personalului de specialitate care participă la sesiunile de comunicări științifice, simpozioane și conferințe organizate de bibliotecă (vezi Cap.3a), indiferent dacă acestea au fost gratuite sau cu plată. **Rd. 18 Participanți la cursuri de formare continuă.** Se completează numărul total al participanților la cursurile de formare continuă organizate în cadrul bibliotecii (ex: curs de perfecționare, curs de recalificare a bibliotecarilor etc.).

Capitolul 4b. Împrumutul interbibliotecar. Se înregistrează numai împrumuturile între unități distincte și nu între filialele aceleiași bibliotecii din țară sau din străinătate. **Rd.1 Titluri solicitate de bibliotecă** altor bibliotecii din țară/străinătate; **rd.2 Titluri primite de bibliotecă** de la alte bibliotecii din țară/străinătate; **rd.3 Titluri solicitate bibliotecii de alte bibliotecii** din țară/străinătate; **rd.4 Titluri furnizate de bibliotecă** altor bibliotecii din țară/străinătate.

Capitolele 5a și 5b. Structura personalului bibliotecii.

Se referă la structura personalului bibliotecii existent la 31 decembrie 2015. Se înscriu date privind totalul personalului care are funcția de bază la unitatea raportoare, precizându-se numărul persoanelor cu normă întreagă, nivelul de instruire (cap.5a), grupa de vârstă (cap.5b) și persoanele care își desfășoară activitatea pe bază de voluntariat. Conform Legii nr.78/2014 privind reglementarea activității de voluntariat în România, voluntarul este orice persoană fizică, fără deosebire de rasă, origine etnică, religie, sex, opinie, apartenență politică, care a dobândit capacitate de muncă potrivit legislației în domeniul muncii și desfășoară activități de voluntariat.

Capitolul 6. Veniturile și cheltuielile bibliotecii, în anul financiar 2015, pe surse de finanțare și categorii de cheltuieli.

Datele înregistrate se referă la veniturile și cheltuielile bibliotecii, pe surse de finanțare și categorii de cheltuieli în anul 2015 și se exprimă în mii lei.

Pe rd. 1+ 5 se vor înregistra veniturile bibliotecii, adică: toate încasările obținute într-un an financiar și folosite cu scopul de a echilibra cheltuielile curente și cheltuielile de capital ale bibliotecilor;

Pe rd. 2 se vor înregistra veniturile obținute din finanțare publică (de la bugetul de stat, bugetele locale, comunale etc.), pe rd.3 veniturile obținute din finanțare instituțională (de la instituțiile tutelare), pe rd.4 sumele provenite din venituri proprii, iar pe rd.5 la alte venituri se vor înregistra veniturile obținute din alte surse (sponsorizări, donații etc.). Pe rd.6-26 se vor înregistra cheltuielile bibliotecii. Pe rd.7 Cheltuieli curente ale bibliotecii, din care cheltuieli din finanțare publică/instituțională (rd.8), cheltuieli din venituri proprii (rd.13) și cheltuieli din alte venituri (rd.18). Pe rd.9, rd.14 și rd.19 se vor înregistra cheltuielile cu personalul (salariile, orele suplimentare, contribuția la fondul de pensii, cursuri de specializare, deplasări, diurnă, alte remunerații pentru personal - art.10, 11, 12, 13, 14 din Clasificația cheltuielilor bugetare). Pe rd.10, rd.15 și rd.20 se vor înregistra cheltuielile pentru automatizări, pe rd.11, rd.16 și rd.21 se vor înregistra cheltuielile pentru achiziții de documente (cheltuieli pentru documentele achiziționate prin cumpărare - cf.art.29 din Clasificația cheltuielilor bugetare și pentru documentele achiziționate prin Depozitul Legal, donație, schimb), iar pe rd.12, rd.17, rd.22 alte cheltuieli materiale (cheltuielile prevăzute la art.20-28, 30 din Clasificația cheltuielilor bugetare). **Rd.23 Cheltuieli de capital** sunt cheltuielile de investiții pentru clădiri și dotări; pe rd.24 se vor înregistra cheltuielile pentru automatizări, pe rd. 25 cheltuielile pentru construcții, iar pe rd. 26 alte cheltuieli de capital. **Automatizare:** dotări cu mijloace fixe în domeniul automatizării (art.72 din Clasificația cheltuielilor bugetare). **Construcții:** construcții noi, consolidări de natură investițiilor (art.72 din Clasificația cheltuielilor bugetare).

Capitolul 7. Proiectele realizate prin participare la programe cu finanțare externă.

Se vor înregistra informații privind participarea, în anul de referință, la proiecte finanțate prin programe externe, respectiv finanțate prin programe europene. În col. 1 numărul proiectelor, în col. 2 numărul de luni de derulare a proiectelor și în col. 3 valoarea proiectelor (în Euro).

ANEXA B

RAPORT STATISTIC ANUAL

Denumirea unității	
Județul	
Localitatea	
Strada	Nr.
Tipul bibliotecii	
FUNDCA:	
Națională	- metropolitună
Academică	- județeană
Universitară	- municipală orășenească
	- comunală
Specializată:	
- guvernamentală	- Școlară:
- medicală	- primară
- pe instruirea srm	- gimnazială
- asociații profesionale	- liceali
- industrială și comercială	- casa corpului didactic
- media	- profesională
- altele	- complementară de uz casnic
	- poștalcă de specialitate tehnici

Acest formular aprobat de Comisia Națională a Bibliotecilor se completează de către toate tipurile de biblioteci și se transmite la _____ până la data de _____ pe adresa _____

(Numele și semnătura conducătorului unității)
L.S.

Întocmit de _____

Telefon/Fax _____

E-mail _____

Nr. _____ Data _____

ACTIVITATEA BIBLIOTECILOR ÎN ANUL _____

BIBLIOTECI	
1	Nr. unități administrative
2	formate din:
a)	biblioteci centrale principale
b)	filiale
c)	puncte externe de servicii
d)	biblioteci mobile
COLECȚII	
3	Cărți și periodice tipărite - nr. vol.
4	Manuscrise
5	Microformate
6	Doc. audiovizuale
7	Colecții electronice (total: a+b+c sau total: d+e+f)
a)	Doc. digitale (cărți e. portabile s. doc. AV în rețea, altele)
b)	Baze de date
c)	Periodice electronice
d)	din care:
d1)	CD-ROM
d2)	DVD-ROM
d3)	pe alt tip de suport
e)	Alte documente
8	Alte documente
9	TOTAL COLECȚII
10	Periodice tipărite și electronice - nr. titluri (din care în anul _____)
11	Periodice tipărite și electronice - nr. doc. realizate în anul _____
12	Resurse gratuite de pe Internet - număr
ACHIZIȚII DE DOCUMENTE	
13	Cărți și periodice tipărite - nr. vol.
14	Manuscrise
15	Microformate
16	Documente audiovizuale
17	Colecții electronice (total: a+b+c sau total: d+e+f)
a)	Doc. digitale (cărți e. portabile s. doc. AV în rețea, altele)
b)	Baze de date
c)	Periodice electronice
d)	din care:
d1)	CD-ROM
d2)	DVD-ROM
d3)	alte suporturi
e)	Alte documente
18	Alte documente
19	TOTAL DOCUMENTE ACHIZITIONATE
a)	din finanțare
b)	din venitul propriu
c)	din alte surse: dep. legal, donație, schimb
20	Cărți tipărite și electronice - nr. titluri
ELIMINĂRI DE DOCUMENTE	
21	Total documente eliminate
ACCES ȘI FACILITĂȚI	
22	Număr documente în acces liber (din total colecții)
23	Număr de înregistrări catalografice în sistem automatizat (din total colecții)
24	Număr total de computere

25	Număr stații de lucru pentru utilizator
a)	din care conectate la Internet
b)	din care conectate la Intranet
26	Număr de locuri în săli de lectură
UTILIZARE ȘI UTILIZATORI	
27	Total utilizatori înregistrați (în perioada _____)
28	Utilizatori activi (în anul _____)
a)	din care noi înregistrați (în anul _____)
b)	din care reinscriși/vizați (în anul _____)
29	Tranzacții de împrumut
30	Număr total vizite la bibliotecă (frecvență)
31	Vizite virtuale via internet
32	Număr de referințe prin e-mail
33	Populația
PERSONALUL BIBLIOTECII	
34	Personal de specialitate
35	Personal administrativ
36	Personal de întreținere
37	TOTAL PERSONAL
VENITURI (în mii RON)	
38	Finanțare publică
39	Finanțare instituțională
40	Venit propriu
41	Alte surse: sponsorizări, donații etc.
42	TOTAL VENITURI
CHELTUIELI CURENTE DIN FINANȚARE BUGEȚARĂ (în mii RON)	
43	CheLTuieLi pentru personal
44	CheLTuieLi materiale pentru achiziția de doc.
45	Alte cheltuieli materiale
46	Total cheltuieli curente din finanțare bugetară
CHELTUIELI CURENTE DIN VENITURI PROPRII (în mii RON)	
47	Automatizare
48	Achiziția de documente
49	Alte cheltuieli
50	Total cheltuieli curente din venitul propriu
CHELTUIELI CURENTE DIN ALTE SURSE, SPONSORIZĂRI, DONAȚII (în mii RON)	
51	Automatizare
52	Achiziția de documente
53	Alte cheltuieli
54	Total cheltuieli curente din alte venituri
CHELTUIELI DE CAPITAL (în mii RON)	
55	Automatizare
56	Construcții
57	Alte cheltuieli de capital
58	Total cheltuieli de capital
59	Total cheltuieli curente și de capital

NOTE EXPLICATIVE PENTRU COMPLETAREA RAPORTULUI STATISTIC ANUAL

1. Unitate administrativă: orice bibliotecă sau grup independent de biblioteci care se află în subordinea unui director sau a unei administrații. Termenul „independent” nu implică independența juridică sau financiară ci doar faptul că bibliotecă este o entitate separată recunoscută, de obicei, în cadrul unei organizații mai mari. Organizarea tip a unei unități administrative conține o bibliotecă centrală/principală, filiale și un sector administrativ.
- 2.a) Bibliotecă centrală/principală: de obicei acea parte sau acele părți ale unei unități administrative unde sunt localizate principalele funcții administrative și principalele componente ale colecțiilor și serviciilor de bibliotecă. O unitate administrativă având mai multe filiale nu include în mod necesar o bibliotecă centrală.
- 2.b) Filială: parte a unei unități administrative care funcționează într-un local separat și furnizează servicii pentru un anumit grup de utilizatori (ex.: copii, facultăți) sau pentru o clientelă definită local.
- 2.c) Punct extern de servicii: punct situat în afara sediului bibliotecii unde se află un anumit tip de servicii pentru un grup restrâns de utilizatori, în general persoane aflate în dificultate (ex.: în aziluri de bătrâni, centre ale comunității, spitale, penitenciare etc.).
- 2.d) Bibliotecă mobilă: bibliotecă sau diviziune a bibliotecii publice care utilizează mijloace de transport special amenajate pentru a pune documentele și serviciile bibliotecii la dispoziția utilizatorilor care nu ajung ușor la localurile bibliotecii.
3. Carte și periodic legat: trebuie numărate ca și volum. Periodicele nelegate trebuie numărate ca și cum ar fi legate. Ziarele sunt incluse în această categorie.
4. Manuscris: document original, scris de mână sau dactilografat.
5. Microformat: document fotografic care necesită un grad de mărire atunci când este utilizat. Include microfize și microfilme. Diapozitivele, fotografiile și documentele similare sunt considerate documente vizuale.
6. Document audiovizual: document în care predomină sunetul și/sau imaginile și care necesită utilizarea unui echipament special pentru a fi vizualizat și/sau audiat. Include documente audio: discuri, benzi magnetice, casete audio, CD-uri audio, fișiere de înregistrări audio digitale; documente vizuale: fotografii sau diapozitive, diafilme, folii transparente; documente audiovizuale combinate: filme, înregistrări video etc. Microformatele sunt excluse.
7. Colecție electronică - toate resursele în format electronic din colecția bibliotecii. Include bazele de date, periodice electronice, documentele digitale. Resursele granate de pe Internet, catalogate de bibliotecă într-o bază de date sau în OPAC-ul propriu, trebuie socotite separat.
- 7.a) Document digital: unitate de informație cu un conținut definit care a fost digitalizată de bibliotecă sau achiziționată în formă digitală ca parte a colecției bibliotecii. Include: cărțile electronice, patentele electronice, documentele AV în rețea și alte documente digitale (rapoarte, doc. cartografice și muzicale, doc. neimprimare încă etc.) Bazele de date și periodicele electronice sunt excluse.
- Carte electronică: document digital, sub licență sau nu, în care predomină textul și care poate fi văzut în analogie cu cartea tipărită (monografie). Utilizarea cărților electronice este în multe cazuri dependentă de un dispozitiv anumit și/sau un limbaj de citire și vizionare.
- 7.b) Bază de date: Colecție de date și înregistrări immagazinate electronic, cu o interfață și limbaj de utilizare comune pentru recuperarea și manevrarea datelor. Poate fi pe CD-ROM, pe discchetă sau altă metodă de acces direct [fișier accesat prin metode dial-up (formează un nr.) sau prin Internet]. Bazele de date cu licență se dau în considerare separat, chiar dacă accesul la mai multe produse ale unei baze de date sub licență este efectuat prin aceeași interfață.
- 7.c) Periodic electronic: periodic publicat doar în forma electronică sau în forma electronică și în alt format. Include periodice deținute de bibliotecă și resurse externe pentru care au fost achiziționate drepturile de acces cel puțin pentru o anumită perioadă de timp.
- 7.d) CD-ROM: mediu de depozitare și recuperare a informației bazat pe tehnica de calcul; folosește tehnologia laser și conține date în format de text și/sau multimedia. Se clasifică în funcție de conținut în: baze de date, documente digitale și periodice electronice.
8. Alte documente: orice alte categorii de documente nonelectronice: documente de muzică tipărită, cartografice, grafice, mnemotehnice, diagrame, documente tridimensionale, ansamblurile multimedia, documentele în braille, jocuri, jucării etc.
- 10-11. Periodice curente: numărul total de titluri de periodice (nelegate) intrate într-o unitate administrativă pe parcursul anului financiar și numărul total de abonamente la periodice realizate până la sfârșitul anului financiar, indiferent dacă sunt primite cu taxă sau fără taxă, prin donație, schimb sau deponat legal. Include zăarele, anuarele, programele conferențelor, periodicele electronice on-line. Sunt excluse seriile monografice.
12. Resurse gratuite de pe Internet: număr de legături la resurse gratuite unice de pe Internet (doc. digitale, baze de date, periodice electronice) care au fost catalogate de bibliotecă în OPAC sau într-o bază de date.
- 13-19. Achiziția de documente: documente sau articole adăugate unei colecții. Căile de achiziție sunt: cumpărarea, donațiile, schimbul de publicații, licența, depozitul legal.
21. Eliminarea documentelor: documentele excluse dintr-o colecție pe parcursul anului de referință. Căile de eliminare sunt: casarea, transferul de proprietate etc.
- 22-26. Acces și facilități. Acces: posibilitatea de a consulta și utiliza un serviciu sau o facilitate a bibliotecii. Facilități: crearea unor condiții optime pentru utilizarea serviciilor de bibliotecă: echipamente, locuri de studiu, fotocopiatoare, locuri de lectură, ore de funcționare etc.
22. Număr de documente în acces liber: număr de documente din stocul total colecția bibliotecii care se află la rați liber. Include toate tipurile de documente.
23. Număr de înregistrări catalografice în sistem automatizat: număr de înregistrări ce corespund unor unități, indiferent dacă este vorba de descrieri complete sau sumare. Acestea se referă la: cărți, periodice, doc. AV sau electronice descrise într-un sistem integrat de bibliotecă.
25. Străzi de lucru pentru utilizatori: computerele aflate în incinta unei biblioteci și care sunt disponibile utilizatorilor indiferent de scop. Incluz termalele OPAC, PC-uri pentru utilizatori, PC-uri pentru Internet, alte tipuri de acces on-line cât și terminalele pentru CD-ROM-uri.
27. Utilizator înscris/membru înregistrat: persoană sau organizație înscrisă la bibliotecă cu scopul de a utiliza colecțiile și/sau serviciile bibliotecii. Utilizatorului înscris i se eliberează un singur Permis de intrare, valabil pe o perioadă de timp determinată (ex. pentru bibliotecile publice valabilitatea permisului de intrare este de 5 ani și se consideră între anii: 2002-2006, 2003-2007, 2004-2008 ș.a.m.d.). Permisul de intrare obținut la înscriere asigură accesul utilizatorului la oncare din punctele de servicii ale bibliotecii: la bibliotecă centrală/principală, la filiale, la punctele externe de servicii, la bibliotecile mobile.
28. Utilizator activ: persoană care în cursul anului de referință a vizitat ori a utilizat serviciile, inclusiv cele electronice și facilitățile bibliotecii. Se includ atât utilizatorii înscrisi în cursul anului de referință cât și cei care și-au vizat permisul de intrare în anul de referință. Fiecare persoană se numără o singură dată. Numărul utilizatorilor activi nu trebuie confundat cu numărul de vizite (frecvența).
29. Tranzacție de imprumut: imprumutul direct al unui document în format non-electronic (ex: carte), al unui document electronic printr-un purtător fizic (ex: CD-ROM) ori prin alt dispozitiv (ex: cititor de carte electronică) sau transmiterea unui document electronic către un utilizator pentru o perioadă limitată de timp (ex: carte electronică). Imprumuturile includ documentele imprumutate la domiciliu, prelungirile, imprumuturile pe loc în sălile de lectură și copile (numărul de file) furnizate în locul originalului. Tranzacția trebuie calculată în funcție de numărul de documente imprumutate. Cu excepția copilor, se numără volumele, inclusiv în cazul publicațiilor seriale.
30. Vizita la bibliotecă: numărul de vizite efectuate de utilizatorii bibliotecii pe parcursul unui an, fie direct (intrarea unei persoane în incinta bibliotecii pentru a utiliza facilitățile și serviciile asigurate de aceasta), fie de la distanță (utilizarea bibliotecii prin telefon, fax, poștă, e-mail, pagina internet a bibliotecii și prin servicii organizate în exterior).
31. Vizită virtuală: are loc atunci când un utilizator extern accesează adresa Internet a bibliotecii indiferent de perioada de timp sau de un scop anumit. Se numără vizitele la bibliotecă via Internet.
32. Număr de referințe virtuale: numărul de tranzații de referințe efectuate anual prin utilizarea rețelei Internet. O asemenea operație constă în primirea unei cereri în format electronic și la care se răspunde electronic.
33. Populația: numărul total de indivizi pentru care bibliotecă asigură servicii și documente: pentru bibliotecă națională: populația țării; pentru bibliotecă universitară: cercetătorii, studenții, cadrele didactice etc.; pentru bibliotecă școlară: elevii, cadrele didactice sau publicul larg; pentru bibliotecă publică: populația comunității locale sau regionale pe care o deservește; pentru bibliotecă specializată: categoriile specializate de utilizatori (cei interesați de aria pe care o acoperă bibliotecă specializată, o disciplină sau un câmp particular de cunoaștere).
34. Personal de specialitate: bibliotecar, bibliograf, cercetător, redactor, documentarist, conservator, restaurator, inginer de sistem, informatician, operator, analist programator, custode, mănutor, depozitar și alte funcții de profil (conform Legii 334/2002).
37. Total personal: personalul angajat existent la sfârșitul anului financiar în echivalență normă întreagă.
- 38-42. Venituri: toate sumele obținute într-un an financiar și utilizate cu scopul de a echilibra cheltuielile curente și cheltuielile de capital ale bibliotecii.
39. Finanțare publică: sumele primite de la administrația locală sau centrală, sub formă de alocație bugetară sau contribuție la menținerea activității.
39. Finanțare instituțională (aplicabilă pentru bibliotecile din învățământ): sumele primite din partea instituției patronale sub formă de alocație bugetară sau contribuție la menținerea activității bibliotecii.
40. Venituri proprii: venituri obținute din activități de bibliotecă, taxe, abonamente care revin bibliotecii în folos propriu.
41. Alte surse: orice alte venituri obținute pe parcursul unui an și nenumărate anterior: donații, sponsorizări etc.
- 43-54. Cheltuieli curente: bani chelnuși pentru personal, pentru achiziții și pentru alte resurse necesare funcționării bibliotecii într-un an financiar.
43. Cheltuieli de personal: salariile, orele suplimentare, contribuția la fondul de pensii, cursuri de specializare, deplasări, diurnă și alte remunerații pentru personal.
- 44, 48, 52. Cheltuieli materiale pentru achiziția de documente: cheltuieli pentru documentele achiziționate prin cumpărare (conform articolelor din Clasificația cheltuielilor bugetare) și valorile estimate pentru documentele achiziționate prin deponat legal, donație, schimb.
45. Alte cheltuieli materiale: conform articolelor din Clasificația cheltuielilor bugetare
- 55-58. Cheltuieli de capital: cheltuielile de investiții pentru clădiri și dotări, inclusiv pentru automatizare.
55. Automatizare: dotări cu mijloace fixe în domeniul automatizării, (conform articolelor din Clasificația cheltuielilor bugetare)
56. Construcții: construcții noi, consolidări de natură investițivă, (conform articolelor din Clasificația cheltuielilor bugetare)
59. Total cheltuieli curente și de capital: Reprezintă suma cifrelor înscrise la punctele 46, 50, 54 și 58 (ATENȚIE! Această sumă nu poate fi mai mare decât veniturile rezultate la punctul 42)

Notă: definițiile sunt conforme cu ISO-FDIS 2789:2001(E)

ANEXA C

RAPORT STATISTIC DE UTILIZARE A BIBLIOTECII IN ANUL _____

BIBLIOTECA _____

L.S
(numele și semnătura conducătorului unității)Întocmit de _____
(numele și semnătura)

		Total an	%
Utilizatori (a+b)			
a) Utilizatori reinscriși/vizați			
b) Utilizatori înscriși			
Utilizatori înscriși	După statutul ocupațional	Profesii intelectuale	
		Tehnicieni maștri	
		Funcționari	
		Muncitori	
		Elevi	
		Ștudenți	
		Pensionari	
		Casnice	
		Șomeri	
		Alte categorii	
	După vârstă	Sub 14 ani	
		14-25 ani	
		26-40 ani	
		41-60 ani	
		Peste 61 ani	
	După naționalitate	Români	
		*	
		Alte naționalități	
	După sex	M	
		F	
Utilizarea bibliotecii		Total an	
Total vizite			
Vizite directe la bibliotecă			
Utilizarea bibliotecii de la distanță	Solicitări telefonice, fax, poștă		
	Vizite virtuale via Internet (nr. vizite)		
	Servicii organizate în exterior (nr. vizite)		
Nr. participanți la programe și evenimente culturale			

* Se consemnează naționalitatea predominantă în localitatea în care funcționează biblioteca.

		Total an	%	
Documente difuzate				
Total documente difuzate (A=B=C)				
Din care consultate în bibliotecă				
Total documente difuzate împrumutate la domiciliu + consultate	A. După categoria documentelor	Cărți		
		Publicații seriale		
		Manuscrite		
		Microformate		
		Doc. cartografice		
		Doc. de muzică tipărite		
		Doc. AV	Doc. audio	
			Doc. video	
			Doc. AV combinate	
		Doc. grafice		
	Colecții electronice	Documente digitale	Cărți electronice	
			Patente electronice	
			Doc. AV în rețea	
		Baze de date		
	Periodice electronice			
	Alte documente			
	B. După mediul de stocare	Hârtie		
		Casete audio		
		Casete video		
		CD audio		
CD-ROM				
DVD-ROM				
Diapozitive				
Discuri fonografice				
Benzi de magnetofon				
Microfișe				
Microfilme				
Alte suporturi				

Total documente difuzate			%	Alte servicii oferite		Total an		
Total documente difuzate (împrumutate la domiciliu + consultate)	Din care publicații pentru copii			Repartizarea serviciilor după tipuri	Număr sesiuni OPAC			
	După conținut	0				Număr sesiuni Internet		
		1				Număr referințe prin e-mail		
		2				Număr livrări documente electronice		
		3-32				Număr sesiuni de instruire a utilizatorilor		
		33				Număr rezervări titluri		
		34-36				Număr informații oferite		
		37				Număr referințe și bibliografii oferite		
		39				Doc. imprimare sau copiate pe hârtie (nr. pag.)		
		50-54				Număr programe și evenimente culturale		
		55-59				Număr expoziții		
		61				Împrumut interbibliotecar	Titluri solicitate	De la alte biblioteci
		62-64; 66-69						De alte biblioteci
		65					Titluri primite	De la alte biblioteci
		7-77						De alte biblioteci
		78-79						
		80-811						
		821.135.1						
		821						
		91						
		90; 929-94						
	C. După limbă	Română						
		*						
		Germană						
		Engleză						
		Franceză						
		Spaniolă						
		Rusă						
Alte limbi								

* Se completează cu limba primei minorități locale (ex: maghiară, sârbă, turcă etc.)

RAPORT STATISTIC DE UTILIZARE
NOTE EXPLICATIVE

1. **ALTE DOCUMENTE** - Orice alte documente nonelectronice în afara de cele menționate deja. Ex.: dioramae și alte documente unidimensionale, ansamblurile multimedia, documentele în braille, jocuri, jucării etc.
2. **BAZA DE DATE** - Colecția de date și înregistrări înmagazinate electronic, cu o interfață și limbaj de utilizare comune pentru regăsirea și folosirea datelor. Poate fi pe DVD-ROM, CD-ROM, pe dischetă sau altă metodă de acces direct. Bazele de date cu licență se iau în considerare separat, chiar dacă accesul la mai multe produse ale unei baze de date sub licență este efectuat prin aceeași interfață.
3. **CARTE ELECTRONICĂ** - Document digital, sub licență sau nu, în care predomină textul și care poate fi văzut în analogie cu cartea tipărită (monografie). Utilizarea cărților electronice este în multe cazuri dependentă de un dispozitiv amănunțit și sau de un limbaj de citire și vizionare.
4. **COLECȚIA ELECTRONICĂ** - Toate resursele în format electronic din colecția bibliotecii. Include bazele de date, periodice electronice, documentele digitale. Resursele gratuite de pe Internet, catalogate de bibliotecă într-o bază de date sau în OPAC-ul propriu, trebuie socotite separat.
5. **DOCUMENT AUDIO** - Document în care predomină sunetul și necesită echipament special pentru a fi utilizat. Include discuri, benzi magnetice, casete, CD-uri, audio, fișiere de înregistrare audio digitale.
6. **DOCUMENT AUDIOVIZUAL COMBINAT** - Document în care predomină imaginea și sunetul și necesită echipament special pentru a fi utilizat. Include filme sonore, filme video etc.
7. **DOCUMENT CARTOGRAFIC** - Reprezentarea convențională, la scară redusă, a fenomenelor concrete sau abstracte care pot fi localizate în spațiu și timp. Include hărțile cu două sau trei dimensiuni, globurile, planșurile, modelele topografice, hărțile în relief și reprezentările aeriene.
8. **DOCUMENT DE MUZICĂ TIPĂRITĂ** - Document al cărui conținut principal îl constituie reprezentarea muzicii în general sub formă de note. Se poate prezenta sub formă de file sau culegere.
9. **DOCUMENT DIGITAL** - Unitate de informație cu un conținut definit care a fost digitizată de bibliotecă sau achiziționată în formă digitală ca parte a colecției bibliotecii. Include: cărțile electronice, patentele electronice, documente AV în rețea și alte documente digitale (rapoarte, doc. cartografice și muzicale, doc. nemprimate încă etc.). Bazele de date și periodicele electronice sunt excluse.
10. **DOCUMENT GRAFIC** - Document în care predomină imaginea. Ex.: gravurile, lucrările de artă originală, reproducerile de artă, fotografiile, afișele, studiile, desenele tehnice etc. Excluză articolele grafice în format audio-vizual și electronic, de codex sau de microfije.
11. **DOCUMENTE DIFUZATE / ÎMPRUMUTATE** - Se consideră document difuzat / împrumutat atât cel utilizat în incinta bibliotecii cât și cel consultat în afara bibliotecii: prin bibliotecă mobilă, prin servicii organizate în exterior, prin accesarea paginii web a bibliotecii. **Împrumuturile cuprind și prelungirile. Publicațiile seriale nelegate trebuie numărate ca și când ar fi legate în volum. Fotocopiile și microformatele produse de bibliotecă pentru beneficiar (cu excepția copiilor care sunt făcute pe fotocopiatoare cu autoservire) sau destinate să înlocuiască documentele originale în împrumutul interbibliotecar trebuie numărate astfel: la copile pe hârtie, numărul de file, la microformate, numărul de unități materiale.**
12. **FUNCȚIONARI** - persoane cu nivel mediu de pregătire și eventual cursuri de specializare. Ex.: funcționari de birou (secretari și operatori la mașini de scris și de calcul, funcționari în servicii de evidență contabilă și financiară, magazineri), funcționari în servicii de publicitate (casieri, operatori la ghișeu, cămășari, recepționeri, telefoniste).
13. **INFORMAȚIE** - Răspunsul la solicitări adresate direct sau prin telefon, poșta, fax sau e-mail. Nu se includ aici întrebări cu caracter administrativ sau de orientare în sediu (de exemplu, localizarea personalului și a facilităților), referitoare la orar sau la manipularea unor echipamente de genul terminalelor de computer sau imprimantelor.
14. **LIVRARE DE DOCUMENTE ELECTRONICE** - Transmiterea electronică către utilizator a unui document sau a unei părți de document din colecția unei bibliotecii, intermediată de personalul bibliotecii.
15. **MICROFORMAT** - Termen generic care se referă la orice suport, în mod obișnuit film, care conține microimagini. Include microfijele și microfilmul.
16. **PATENT** - Document guvernamental care asigură unui inventator dreptul unic să folosească o invenție proprie sau să acorde licență împună cu documentația aferentă.
17. **PERIODIC ELECTRONIC** - Periodic publicat doar în format electronic sau în format electronic și în alt format. Include periodice denumite de bibliotecă și resurse externe pentru care au fost achiziționate drepturile de acces cel puțin pentru o anumită perioadă de timp.
18. **PROFESII INTELLECTUALE** - Profesiile care necesită cunoștințe de înalt nivel în științe fizice, biologice, sociale și umane. Ex.: fizicienți, matematicieni și ingineri; specialiști în biologie, agronomie și științele terestru; profesori în învățământul superior, secundar și asimilat; preparator, expert, referent etc.; alți specialiști cu ocupații intelectuale și științifice: geologi, specialiști în informatică, arhitecți, medici, cercetători, juristi, arhiviști, bibliotecari cu studii superioare, documentariști, scriitori, artiști, membri ai clerului.
19. **PUBLICAȚIE SERIALĂ** - Publicații anuale, periodice, ziare și reviste, alte documente cum ar fi zecile de dări de seamă, de rapoarte ale instrumentelor, de lucrări ale manifestărilor științifice.
20. **PUBLICAȚII PENTRU COPII** - Publicații care au în clasificare: indicele principal 087.5 (fie singur fie în relație), analiticul .93 sau indicele auxiliari de formă (075.2) și (075.33).
21. **REFERINȚE PRIN E-MAIL** - Cereri de informații transmise prin e-mail.
22. **REFERINȚE ȘI BIBLIOGRAFII** - Cereri directe de informații referitoare la un anumit subiect, care necesită consultarea unor surse de informație.
23. **REZERVAREA DE TITLURI** - Renunțarea publicării înscrise din circulație, pentru a fi împrumutate unităților solicitant.
24. **SERVICII ORGANIZATE ÎN EXTERIOR** - Servicii oferite prin bibliotecă mobilă și sau puncte de servicii organizate în aziluri, spitale, închisuri.
25. **SESIUNE** - Solicitare reținută către o bază de date sau OPAC care începe în momentul conectării și se termină fie explicit prin deconectare sau sepre, fie implicit expirarea timpului alocat. Durata medie de timp-cut este de obicei de 30 minute. Dacă se folosește o durată diferită, aceasta trebuie raportată.
26. **SESIUNE DE INSTRUIRE A UTILIZATORILOR** - Activitate planificată de instruire a utilizatorilor în vederea familiarizării cu utilizarea serviciilor de bibliotecă. Se poate realiza sub forma unui tur al bibliotecii, ca sesiune informare despre funcționarea bibliotecii sau ca serviciu de Internet oferit utilizatorilor.
27. **SESIUNE INTERNET** - Accesul la Internet al unui utilizator de la o stație de lucru din incinta bibliotecii. Sesiunea Internet poate fi luată în considerare doar când utilizatorul s-a înregistrat sau s-a autentificat în momentul accesării.
28. **SESIUNE OPAC** - Accesul unui utilizator la baza de date OPAC.
29. **TEHNICIENI, MAIȘTRI** - Absolvenți ai învățământului liceal, postliceal și de mașini aflați în subordinea specialiștilor cu profesii intelectuale și științifice. Ex.: tehnicieni în domeniul fizicii și tehnicii, tehnicieni în științele terestru și ocrotirea sănătății; învățători, educatori, alți ocupanți asimilați; agenți financiari, contabilii, comercianți, inspectori financiar, inspectori de polisie și detectivi, asistenți sociali, personal laic din culte.
30. **UTILIZAREA BIBLIOTECII DE LA DISTANȚĂ** - Utilizarea bibliotecii prin telefon, fax, poșta, e-mail, pagina internet a bibliotecii și prin servicii organizate în exterior.
31. **UTILIZATOR** - Primitorul beneficiarului serviciilor de bibliotecă.
32. **UTILIZATOR ACTIV** - Persoană care în cursul anului de referință a vizitat ori a utilizat serviciile (închisur: cele electronice) și facilitățile bibliotecii. Se include atât utilizatorul însuși în cursul anului de referință cât și cei care și-au vizitat permisul de intrare în anul de referință. **Fiecare persoană se numără o singură dată.** Numărul utilizatorilor activi nu trebuie confundat cu numărul de vizite (frecvența).
33. **UTILIZATOR ÎNSCRIS / MEMBRU ÎNREGISTRAT** - Persoană sau organizație înscrisă la bibliotecă cu scopul de a utiliza colecțiile și / sau serviciile bibliotecii. Utilizatorul însuși se eliberează un singur **Permis de intrare, valabil pe o perioadă de timp determinată** (ex.: pentru bibliotecile publice valabilitatea permisului de intrare este de 5 ani și se consideră între anii 2002-2006, 2003-2007, 2004-2008 și a.m.d.). **Permisul de intrare** obținut la înscrierea asigură accesul utilizatorului la circare din punctele de servicii ale bibliotecii: la bibliotecă centrală / principală, la filiale, la punctele externe de servicii, la bibliotecile mobile. Repartizarea utilizatorilor se face după statutul ocupațional, vârstă, naționalitate, sex.
34. **UTILIZATOR REÎNSCRIS / VIZIT** - Persoană înscrisă la bibliotecă, care și-a vizitat permisul de intrare în anul de referință. Nu este necesară repartizarea utilizatorilor reînscrși după statutul ocupațional, vârstă, naționalitate, sex. Aceasta s-a realizat în momentul înscrierii.
35. **VIZITA DIRECTĂ LA BIBLIOTECĂ** - Intrarea unei persoane în incinta bibliotecii pentru a utiliza facilitățile și serviciile acestora.
36. **VIZITA VIRTUALĂ** - Are loc atunci când un utilizator extern accesează adresa internet a bibliotecii, indiferent de perioada de timp sau de un scop anume.

Precizări:

- Pentru explicații suplimentare referitoare la ocupații vezi: **COR. CLASIFICAREA OCUPAȚIILOR DIN ROMÂNIA**, București, Ed. Tehnică, 1995.
- **REPARTIZAREA DOCUMENTELOR DIFUZATE DUPĂ CONȚINUT** s-a făcut după Clasificarea ONU - UNESCO și după CZU, edina medie internațională în limba română, 1997 - 1998.

© Doina Popa

